

PRIJEDLOG

Klasa: 022-03/18-12/74

Urbroj:

Zagreb, 19. srpnja 2018.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (predlagatelj: prof. dr. sc. Mirando Mrsić, zastupnik u Hrvatskome saboru)
- mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 140-01/18-01/03, urbroja: 65-18-03, od 19. lipnja 2018. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18), Vlada Republike Hrvatske o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (predlagatelj: prof. dr. sc. Mirando Mrsić, zastupnik u Hrvatskome saboru), daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio prof. dr. sc. Mirando Mrsić, aktom od 15. lipnja 2018. godine, iz sljedećih razloga.

Ovim Prijedlogom zakona predlaže se uvođenje posebnog dijela matične evidencije koju čini osobna evidencija o plaćenim doprinosima, propisivanje načina određivanja „vrijednosnih doprinosnih bodova“ i mogućnost nasljeđivanja valoriziranih uplaćenih doprinosa. Također se predlaže mogućnost snižavanja dobne granice za starosnu mirovinu, za razdoblje obavljanja roditeljske dužnosti u prvoj godini djetetova života, proširenje mogućnosti rada uz primanje mirovine, promjena načina izračuna vrijednosnih bodova kod korištenja roditeljskog dopusta, promjena izračuna vrijednosnih bodova kod određivanja visine invalidske mirovine, mogućnost korištenja dodatka u slučaju smrti bračnog/izvanbračnog druga uz osobnu mirovinu u visini 50% svote obiteljske mirovine, mogućnost stjecanja prava na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu korisnicima

invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad/djelomičnog gubitka radne sposobnosti bez dodatnih uvjet, te se uređuju pitanja nadzora i kontrole postupanja u upravnim stvarima u kojima je doneseno pravomoćno rješenje.

Vlada Republike Hrvatske smatra da je većina odredbi u suprotnosti s temeljnim načelima postojećeg sustava generacijske solidarnosti (načelo uzajamnosti i solidarnosti) te ima za posljedicu izmjenu postojećih propisa o mjerodavnosti pojedinih javnopravnih tijela (u prvom redu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Ministarstva financija - Porezne uprave).

Vezano za predloženo uvođenje posebnog dijela matične evidencije koju čini osobna evidencija o plaćenim doprinosima osiguranika obvezno osiguranih u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti, s obrazloženjem da će to omogućiti transparentni uvid u ukupna sredstva obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje tijekom radnog vijeka, što je značajno za svakog pojedinog korisnika i za kreiranje nove mirovinske politike, Vlada Republike Hrvatske drži da navedeni prijedlog nije prihvatljiv.

Vlada Republike Hrvatske ističe da je člankom 1. Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, br. 157/13, 33/15, 120/16, 18/18 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 62/18 – u daljnjem tekstu: ZOMO) propisano da se sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj provodi na tri razine: obvezno mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti, obvezno mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje i dobrovoljno mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje. Socijalna sigurnost zaposlenih po osnovi mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti ostvaruje se na temelju dva osnovna načela i to načelu uzajamnosti (visina i opseg davanja iz mirovinskog osiguranja ovise o dužini mirovinskog staža i visini plaća, odnosno osnovici osiguranja) i načelu solidarnosti (prema kojem teret nekih davanja snose svi osiguranici). Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava i to da se sredstva iz doprinosa za I. stup mirovinskog osiguranja uplaćuju na račun državnog proračuna. Radi se o javnom sustavu (njime upravlja država), obveznom sustavu (država obvezuje osiguranike na plaćanje doprinosa iz plaće odnosno osnovica osiguranja) i tekuće financiranom sustavu mirovinskog osiguranja (iz uplaćenih doprinosa osiguranika te poslodavaca i Republike Hrvatske financiraju se mirovine sadašnje generacije umirovljenika). Dakle, sustav počiva na „međugeneracijskoj solidarnosti“, a ne na akumulaciji i kapitalizaciji doprinosa (što je značajka II. stupa). U sustavu tekuće financiranog mirovinskog osiguranja (I. stupu) država ne akumulira sredstva u fondove kako bi plaćala buduće mirovine, već umjesto toga aktualno zaposlenoj generaciji određuje obvezu plaćanja doprinosa.

Stoga za Vladu Republike Hrvatske ovaj Prijedlog zakona nije prihvatljiv, jer se prava iz mirovinskog osiguranja stječu u pogledu uvjeta i visine prema mirovinskoj formuli i dodatno, mirovinskoj formuli za određivanje najviše i najniže mirovine. Prema tome, u I. stupu, koji se temelji na uplaćenim doprinosima, postoji međuovisnost između visine ostvarenih plaća tijekom radnog vijeka i duljine mirovinskog staža koji utječu na visinu mirovine.

Nadalje, vezano uz navode da će se na predloženi način omogućiti transparentniji uvid u ukupna sredstva obveznih doprinosa te uvid u prikupljena sredstva u odnosu na isplatu mirovine za svakog pojedinog korisnika, naglašavamo da je na temelju članka 155. stavka 3. ZOMO-a, način utvrđivanja visine sredstava iz državnog proračuna za pokrivanje dijela obveza koje nastaju priznavanjem i određivanjem mirovine pod povoljnijim uvjetima prema posebnim propisima uređen Pravilnikom o načinu utvrđivanja visine sredstava koje Republika Hrvatska osigurava u državnom proračunu za pokrivanje dijela obveza mirovinskog

osiguranja (Narodne novine, broj 33/17). Prema spomenutom Pravilniku, visina obveza utvrđuje se za svaku poslovnu godinu godišnjim financijskim planom Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i proračunom Republike Hrvatske, a s obzirom na načela sustava i način ostvarivanja prava nije odlučno koliko je svaki osiguranik uplatio doprinosa u I. stup (na kapitalizaciji doprinosa temelji se II. stup).

Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da vođenje matične evidencije o obveznim doprinosima za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti nije prihvatljivo i iz razloga jer je naplata doprinosa u nadležnosti Ministarstva financija - Porezne uprave, koja prikuplja, evidentira, obrađuje i provjerava podatke bitne za utvrđivanje porezne osnovice i naplate poreza, doprinosa i drugih javnih davanja. Stoga je nepotrebno i u okviru matične evidencije voditi navedene podatke.

Vlada Republike Hrvatske smatra da je nejasna svrha članka 3. predmetnog Prijedloga zakona, kojim se uz postojeću odredbu članka 81. ZOMO-a, dodaje nova odredba čl. 81.a, koja propisuje način određivanja „vrijednosnih doprinosnih bodova“ kao posve novu kategoriju podataka koji se vode u matičnoj evidenciji i obvezu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za izračun vrijednosnih doprinosnih bodova, a koji u odnosu na druge odredbe ne utječu na ostvarivanje prava na mirovinu niti na utvrđivanje staža.

Isto tako, Vlada Republike Hrvatske, napominje da se mirovina iz I. stupa izračunava tako da se osobni bodovi osiguranika iz članka 86. ZOMO-a (koji se izračunavaju na temelju prosječnih vrijednosnih bodova (članak 81. stavak 8. ZOMO) pomnoženih s ostvarenim mirovinskim stažem osiguranika i polaznim faktorom (članak 85. ZOMO) pomnoži s mirovinskim faktorom (članak 87. ZOMO) ovisno o vrsti mirovine te s aktualnom vrijednosti mirovine (članak 88. ZOMO). Vrijednosni bodovi utvrđuju se za svaku godinu na temelju plaća i osnovica osiguranja osiguranika ostvarenih nakon 1. siječnja 1970. godine, tako da se plaća, odnosno osnovica osiguranja konkretnog osiguranika utvrđena za svaku kalendarsku godinu podijeli s prosječnom godišnjom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu. Plaće i osnovice koje su u bruto svoti dijele se s prosječnom bruto plaćom, a ako su u neto svoti s prosječnom neto plaćom (članak 81. ZOMO). Prosječni vrijednosni bodovi s kojim se množi ostvareni mirovinski staž dobivaju se tako da se zbroj vrijednosnih bodova osiguranika podijeli s razdobljem za koje su izračunati.

Vlada Republike Hrvatske također smatra da su predložene norme u suprotnosti sa sustavom generacijske solidarnosti te da bi vođenje podataka na način kao što je predloženo, a po uzoru na II. stup (osobni računi), značilo prijelazno razdoblje prema ukidanju sustava generacijske solidarnosti, čime bi došlo do povrede ustavnog jamstva (članak 56. Ustava Republike Hrvatske; Narodne novine, br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) da se mirovinskim osiguranjem i pravima iz mirovinskog osiguranja uređenog zakonom osigurava osnovna socijalna sigurnost zaposlenih za slučaj starosti, invalidnosti, a članova njihove obitelji u slučaju smrti osiguranika, a to je zadatak I. stupa, dok iz II. stupa osigurava se poboljšanje materijalnog položaja umirovljenika. Predložene izmjene i dopune zadiru u temeljna načela važećeg sustava i njima se ne može mijenjati postojeći sustav nego mogu biti podloga za izradu novog ZOMO-a, koji bi počivao na posve drugim načelima, što je neprihvatljivo.

U odnosu na odredbu iz predmetnog Prijedloga zakona da se uvede novi institut u članku 98.a ZOMO-a, prema kojem bi postojala mogućnost nasljeđivanja 20% valoriziranih uplaćenih doprinosa ako članovi obitelji nemaju pravo na obiteljsku mirovinu, ističemo da

navedeno nije u skladu s načelima mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti. U I. stupu mirovina se ne nasljeđuje, nego se mogu naslijediti samo dospjele neisplaćene svote mirovine (članak 4. ZOMO), a za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu potrebno je ispuniti i opće i posebne uvjete za stjecanje prava te prijedlog nije prihvatljiv.

Vezano uz predloženu odredbu da se snižava dobna granica za starosnu mirovinu za razdoblje roditeljske skrbi u prvoj godini života djeteta od 6 do 36 mjeseci ovisno o broju djece, Vlada Republike Hrvatske smatra da ista nije prihvatljiva, obzirom da je člankom 181. ZOMO-a regulirano sniženje dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu na način da je vezano isključivo uz obavljanje poslova na radnim mjestima i u zanimanjima na kojima se staž računa u povećanom trajanju zbog njihove štetnosti na zdravlje i radnu sposobnost. Isto tako, imajući u vidu predviđene reformske mjere o dužem zadržavanju na tržištu rada, nema opravdanosti prijedlog iz ovoga Prijedloga zakona koji za posljedicu ima potpuno suprotan efekt i dovodi do ranijeg umirovljenja. Vlada Republike Hrvatske napominje da neke države članice Europske unije imaju različite oblike uvažavanja razdoblja za odgoj djece, ali ne kao institut sniženja dobne granice, već primjerice kao uračunavanje navedenog razdoblja u mirovinski staž radi određivanja visine mirovine, odnosno dodatka mirovini i slično. Također je važno naglasiti da se primjena navedene norme ne može ograničiti prema državljanstvu kako je to predloženo.

Što se tiče predložene odredbe u vezi proširenja mogućnosti rada i korištenja mirovine, ističemo da je u Nacionalnom programu reformi za 2018. Vlade Republike Hrvatske, jedna od mjera upravo omogućavanje proširenja kruga korisnika mirovina u odnosu na mogućnost rada do polovice radnog vremena, a ova mjera razmatra se kroz cjelovitu reformu sustava mirovinskog osiguranja, koja je u tijeku. Stoga, Vlada Republike Hrvatske smatra kako predložena odredba da se na navedene korisnike primjenjuje tzv. bonifikacija, nije prihvatljiv, jer navedeni korisnici uz zadržavanje isplate mirovine istovremeno i rade, odnosno ostvaruju dodatni prihod, a omogućuje im se ponovno određivanje mirovine.

U odnosu na odredbu iz ovoga Prijedloga zakona da se tijekom korištenja naknade plaće zbog korištenja roditeljnog, odnosno roditeljskog dopusta uzima za izračun vrijednosnih bodova svota plaće, odnosno naknada plaće koju je osiguranik ostvario u prethodnoj godini u kojoj je započelo korištenje roditeljnog, odnosno roditeljskog dopusta, ako je to za korisnika povoljnije, ističemo da je pitanje roditeljskih i roditeljskih naknada regulirano Zakonom o roditeljskim potporama (Narodne novine, br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14 i 59/17), a pitanje doprinosa Zakonom o doprinosima (Narodne novine, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14 i 115/16). Stoga pitanje unaprjeđivanja pronatalitetne politike treba rješavati cjelovito i uz provođenje sveobuhvatne analize te ga nije moguće rješavati na predloženi način, bez izmjena spomenutih propisa, jer bi u suprotnom navedeni zakoni bili u neskladu sa ZOMO-om. Međutim, Vlada Republike Hrvatske drži da nije prihvatljivo da se ovo pravo omogućuje samo majkama u slučaju kada su pravo koristila oba roditelja, jer bi to dovelo do diskriminacije po spolu.

Vlada Republike Hrvatske smatra da nije prihvatljiv ni prijedlog iz ovoga Prijedloga zakona da se kod određivanja visine invalidske mirovine uzrokovane bolešću ili ozljedom izvan rada, u slučaju da mirovinski staž pokriva 1/3 radnog vijeka, pri utvrđivanju osobnih bodova uzimaju vrijednosni bodovi za 21 godinu mirovinskog staža, te da se u slučaju prihvaćanja ovoga prijedloga sva ranije priznata prava odrede u novoj svoti. Vlada Republike Hrvatske napominje da, kad nastupi osigurani rizik invalidnosti, mirovinski staž koji nije navršen zbog gubitka radne sposobnosti, kompenzira se kroz institut pridodanog staža prilikom

izračuna invalidskih mirovina (članak 32. ZOMO-a). Naime, prema članku 32. ZOMO-a pridodani staž je razdoblje koje se pridodaje stvarno ostvarenom stažu do dana nastanka smanjenja ili gubitka radne sposobnosti prigodom određivanja invalidske i obiteljske mirovine ako osiguranik nije navršio 60 godina života do dana nastanka invalidnosti ili smrti. Trajanje pridodanog staža računa se tako da se za razdoblja u kojima osiguranik nije ostvario staž osiguranja pribroje razdoblja do navršene 55 godine života osiguranika u trajanju od dvije trećine, a nakon 55. do 60. godine života osiguranika u trajanju od jedne polovine.

Vlada Republike Hrvatske također smatra da prijedlog iz ovoga Prijedloga zakona da se u članku 98. ZOMO-a uvede mogućnost da se udovici koja neće koristiti obiteljsku mirovinu uz osobnu mirovinu odredi dodatak u visini 50% obiteljske mirovine, nije prihvatljiv, s obzirom na cilj mirovinske reforme, a to je među ostalim, dugoročno održiv sustav te u odnosu na nepovoljan omjer broja osiguranika i umirovljenika, demografske pokazatelje, dužinu trajanja života i dr. Pritom Vlada Republike Hrvatske ističe da je ZOMO-om propisan „katalog“ prava za slučaj nastalog rizika koji proizlazi iz visine uplaćenih doprinosa, tako da sustav bude dugoročno održiv. Država jamči upravo onu razinu prava i pravodobnu isplatu ostvarenih davanja koje su pokrivene doprinosima, imajući u vidu očekivano trajanje života, predvidivi broj korisnika i sl. Imajući u vidu ove parametre, zakonska regulativa u Republici Hrvatskoj je takva da se može koristiti samo jedna mirovina prema vlastitom izboru.

Vlada Republike Hrvatske ističe da je socijalnu sigurnost nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga, odnosno životnog partnera, ZOMO osigurao institutom izbora mirovine, prema kojemu ako korisnik ostvari pravo na dvije ili više mirovina iz mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti, može izabrati svoju osobnu mirovinu ili obiteljsku mirovinu kao povoljniju. Iznimno se ZOMO-om, djeci iza smrti oba roditelja osigurava pravo na obiteljsku mirovinu iza oba roditelja, pod uvjetima propisanim zakonom, odnosno država je u tom slučaju kao iznimku u zakonu osigurala mogućnost korištenja dvije mirovine, jer su djeca ostala bez oba roditelja. S obzirom na navedeno, a vodeći računa o održivosti mirovinskog sustava, smatramo da, uz nepovoljan odnos broja umirovljenika i osiguranika te nepovoljna demografska kretanja, uvođenje mogućnosti korištenja dijela obiteljske mirovine uz osobnu mirovinu nije prihvatljivo.

Pritom, Vlada Republike Hrvatske napominje da u odnosu na druge države članice Europske unije, Republika Hrvatska ima najblaže uvjete za ostvarivanje obiteljske mirovine (u većini država dob za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu veća je od 50 godina, a u nekim državama uvjet je i da je brak trajao određeno vrijeme) te uz Republiku Sloveniju, najviši postotak za određivanje obiteljske mirovine. Za predloženi „model dodatka“ koji bi doveo do isplate dvije mirovine u slučaju ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu potrebna je sveobuhvatna analiza financijskog sustava uzimajući u obzir i demografsku sliku, odnosno sve manje uplate doprinosa i sve veći broj korisnika mirovina.

Odredba iz ovoga Prijedloga zakona da se korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad/djelomičnog gubitka radne sposobnosti omogući stjecanje prava na prijevremenu starosnu mirovinu, odnosno starosnu mirovinu navršavanjem propisanih uvjeta godina života i mirovinskog staža, bez ispunjenja uvjeta jedne godine staža osiguranja nakon priznanja prava na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad/djelomičnog gubitka radne sposobnosti, nije prihvatljiv. Iz svih odredbi članka 100. stavaka 1. do 8. ZOMO-a, razvidno je da korisnici mirovine moraju imati ispunjen dodatni uvjet od najmanje jednu godinu staža osiguranja nakon umirovljenja da bi ostvarili pravo na novu starosnu mirovinu, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu. Isto se odnosi na korisnike

invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti kod priznanja prava na drugu (starosnu, prijevremenu starosnu mirovinu), jer se radi o osiguranicima sa smanjenom radnom sposobnošću, koji mogu najmanje 70% do 100% radnog vremena nastaviti raditi na prilagođenim poslovima (članak 41. Zakona o radu; Narodne novine, br. 93/14 i 127/17). Međutim, Vlada Republike Hrvatske naglašava da ako kod korisnika invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ili djelomičnog gubitka radne sposobnosti nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti, uvjet za stjecanje toga prava nije i dodatni staž od najmanje godinu dana, čime su zaštićeni u ostvarivanju prava na invalidsku mirovinu zbog pogoršanja invalidnosti.

U pogledu prijedloga novih odredbi iz predmetnog Prijedloga zakona, koje uređuju pitanje nadzora i kontrole postupanja ili rješavanja u upravnim stvarima, u kojima je doneseno pravomoćno rješenje te priznata prava iz mirovinskog osiguranja (članci 103. i 126.a, te članak 129. stavak 5 ZOMO), radi provjere činjenica na temelju kojih je pravo ostvareno, tijekom korištenja prava, Vlada Republike Hrvatske naglašava da navedeni prijedlog nije prihvatljiv iz razloga, jer znatno narušava načelo pravne sigurnosti. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 62/18), kojim se izvršava Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, od 30. siječnja 2018. godine, broja: U-I-1574/2016 i dr., baš u odnosu na odredbe članaka 103. i 126.a, te članka 129. stavka 5. ZOMO-a stupio na snagu 15. srpnja 2018. godine.

Vlada Republike Hrvatske ističe da je fiskalni okvir za naredno trogodišnje razdoblje utvrđen Programom konvergencije Republike Hrvatske za razdoblje 2018. – 2021., koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila 26. travnja 2018. godine, stoga se ne mogu osigurati sredstva za dodatne rashode za provođenje predmetnog Prijedloga zakona u iznosu od 1,065 milijardi kuna u 2019. godini i 1,19 milijardi kuna u 2020. godini.

Slijedom svega navedenoga, Vlada Republike Hrvatske predlaže da se navedeni Prijedlog zakona ne prihvati.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila mr. sc. Marka Pavića, ministra rada i mirovinskoga sustava, Majdu Burić i Katarinu Ivanković Knežević, državne tajnice u Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava, te Melitu Čičak, pomoćnicu ministra rada i mirovinskoga sustava.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

HRVATSKI SABOR

KLASA: 140-01/18-01/03

URBROJ: 65-18-03

Zagreb, 19. lipnja 2018.

P.Z. br. 368

50 — VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

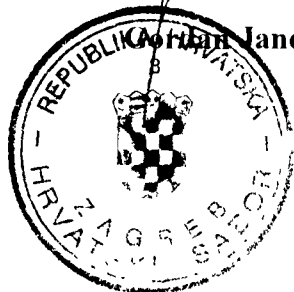
Primljeno:	20-06-2018		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.		
120318-12/74	5021		
Uredbeni broj:	Pril.	Vrij.	
65-18-61	2	-	

05, 02

VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem.
radi davanja mišljenja, **Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o
mirovinskom osiguranju**, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio prof. dr. sc.
Mirando Mrsić, zastupnik u Hrvatskom saboru, aktom od 15. lipnja 2018. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 368

dr.sci. MIRANDO MRSIĆ,
zastupnik u Hrvatskom saboru

Zagreb, 15. lipnja 2018.

He**NP*140-01/18-01/03*6531-18-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 19-06-2018		
Klasifikacijska oznaka	Org jed	
140-01/18-01/03	65	
Uredbeni broj	Pril	Vrij
6531-18-01	7	CD

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Temeljem članka 85. Ustava Republike Hrvatske (NN 85/10 - pročišćeni tekst i 05/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. Poslovnika Hrvatskog sabora (NN 81/13, 113/16), podnosim Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona mirovinskom osiguranju.

U skladu sa člankom 174. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskog sabora, u postupku donošenja Zakona na sjednici Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, sva potrebna obrazloženja dat će zastupnik dr.sci. Mirando Mrsić.

Zastupnik
dr.sci. Mirando Mrsić

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU**

Zagreb, lipanj 2018.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga zakona sadržana je u članku 2. stavku 4., a u vezi s člankom 57. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 - pročišćeni tekst i 5/2014 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Obvezno mirovinsko osiguranje utemeljeno na generacijskoj solidarnosti uređeno je Zakonom o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 157/2013, 151/2014, 33/2015, 93/2015, 120/2016 i 18/2018) - u daljnjem tekstu: ZOMO, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014. godine. Prema odredbama ZOMO-a prvi stup mirovinskog osiguranja utemeljen je na generacijskoj solidarnosti, tekućem financiranju izdataka i unaprijed definiranim davanjima. Odredbama ZOMO-a osiguranicima se na načelima uzajamnosti (ovisnost visine mirovine o dužini staža i visini plaća) i solidarnosti (socijalna preraspodjela u korist određenih skupina) obvezno osiguravaju prava za slučaj starosti i smanjenja radne sposobnosti, a članovima njihovih obitelji prava za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika. Odredbama ZOMO-a uređeni su uvjeti, način i postupak ostvarivanja tih prava u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod).

Zakonom o mirovinskom osiguranju obvezuje se Zavod na vođenje evidencija o osiguranicima, osiguranicima invalidnim osobama kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem u skladu sa Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (Narodne novine, broj 71/1999, 46/2007, 41/2008 i 61/2011), korisnicima mirovina, korisnicima profesionalne rehabilitacije i korisnicima novčane naknade zbog tjelesnog oštećenja, obveznicima doprinosa koji su definirani odredbama Zakona o doprinosima (Narodne novine, broj 84/2008, 152/2008, 94/2009, 18/2011, 22/2012, 144/2012, 148/2013, 41/2014, 143/2014 i 115/2016) te osobama koje nisu osigurane, ali im je utvrđen mirovinski staž. Način i postupak evidentiranja podataka detaljnije se uređuje općim aktom Zavoda. Podaci se koriste za ostvarivanje prava propisanih Zakonom, provedbu obaveznog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, a mogu se koristiti i za druge svrhe propisane Zakonom i općim aktom Zavoda. Podatke za matičnu evidenciju Zavodu su dužni dostavljati obveznici doprinosa definirani Zakonom o doprinosima, Središnji registar osiguranika (REGOS),

Porezna uprava i druge nadležne institucije, a dužne su omogućiti i provjeru dostavljenih podataka. Zakonom se određuje i mjesna nadležnost ustrojstvenih jedinica Zavoda za vođenje matične evidencije i za zaprimanje prijava obveznika doprinosa, rokovi u kojima su obveznici doprinosa odnosno obveznici podnošenja prijava dužni dostavljati podatke za vođenje matične evidencije na propisanim prijavama te način unosa, čuvanja i pohranjivanja podataka u Zavodu.

Zakonom o mirovinskom osiguranju nije međutim propisano da Zavod vodi evidenciju o obveznim doprinosima za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, što se radi uspostavljanja cjelovitosti i potpunosti matične evidencije Zavoda propisuje ovim izmjenama i dopunama ZOMO-a.

Prema važećim odredbama ZOMO-a pravo na starosnu mirovinu ostvaruju osiguranik –muškarac – žena kad navrše 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža. Do 2029. godine žene imaju povoljniji uvjet dobi u kojem razdoblju teče prijelazno razdoblje u kojem se svake godine dobna granica za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu za žene povećava za tri mjeseca (npr. u 2018. je 62 godine života, u 2019. 62g. i 3 mj. itd.). Od 1. siječnja 2030. do 2038. godine dobna granica za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu za muškarce i žene od 65 godina života će se povećavati svake godine za tri mjeseca dok ne dostigne 67 godina života u 2038. godini. Pritom važeći ZOMO nije dovoljno akceptirao obavljanje roditeljske skrbi u prvoj godini života djeteta (kao što je to već ranije učinio zakonodavac u npr. Sloveniji) te i u mirovinskom zakonodavstvu R. Hrvatske treba dodatno valorizirati razdoblje pružanja roditeljske skrbi u najranijoj dobi života djeteta sniženjem minimalne dobne granice za odlazak u starosnu mirovinu, dobne granice koja se svake godine osiguraniku – ženi povećava za tri mjeseca u prijelaznom razdoblju do 2038. godine. Takvo rješenje svakako je i istovremeno poticajna mjera demografskog karaktera.

Prema Eurostatovim podacima žene u Europi primaju mirovinu koja je u prosjeku 40% manja nego što je mirovina koju primaju muškarci u dobnoj skupini od 65 do 74 godina starosti. Navedeno je u značajnijoj mjeri posljedica i jaza u plaćama koji postoji između žena i muškaraca i koji je na razini Europske unije (2014.) iznosio 16,3%. Kada govorimo o Republici Hrvatskoj, jaz u mirovinama između muškaraca i žena (2014.) iznosio je 20,4%. Na navedeno ukazuje i Izvješće o potrebi za strategijom EU-a kojom bi se otklonile i spriječile razlike u mirovinama muškaraca i žena (Izvješće), a koje je donio Europski parlament, Odbor za prava žena i jednakost spolova (2017.). Razlikom u mirovinama između žena i muškaraca pogoršava se situacija žena u osjetljivosti te ih se ostavlja izloženima socijalnoj isključenosti, stalnom siromaštvu i ekonomskoj ovisnosti, posebice od strane njihovih (bračnih ili izvanbračnih) partnera. Naime, prema podacima iznesenim u gore spomenutom Izvješću Europskog parlamenta, postotak starijih žena kojima prijete siromaštvo i socijalna isključenost (2014.) iznosio je 20,2%, u usporedbi s 14,6% muškaraca.

Razlike u mirovinama odražavaju i segregaciju na tržištu rada te ukazuju na veći postotak žena koje rade na nepuno radno vrijeme, za nižu satnicu, uz prekide u radnom odnosu i s manjim brojem godina radnog staža zbog neplaćenog rada koji obavljaju kao majke i njegovateljice u svojim obiteljima. U kontekstu navedenog, a što se također navodi i u

Izvrješću Europskog parlamenta, očito je kako je razlika u mirovinama pozitivno povezana s brojem podignute djece tijekom života te da je ta razlika u mirovini muškaraca i žena u slučaju udanih žena i majki mnogo veća od one neudanih žena koje nemaju djecu.

Prema važećim odredbama ZOMO-a, kada je osiguranik tijekom kalendarske godine ostvario naknadu plaće prema kojoj je propisana obveza obračunavanja doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja, za izračun vrijednosnih bodova uzima se iznos naknade, odnosno osnovice prema kojoj su obračunati doprinosi. Takvo rješenje negativno utječe na visinu buduće mirovine korisnicima prava na rodiljni dopust, roditeljski dopust, pravo na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopust radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, pravo na rad s polovicom punoga radnog vremena radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju te posvojiteljskog dopusta (naročito kod žena, ali i kod muškaraca ako koriste neko od navedenih prava), budući da se za izračun prosječnog vrijednosnog boda za mirovinski staž navršen za vrijeme korištenja nekog od navedenih prava uzima naknada plaće, odnosno osnovice prema kojoj su obračunati doprinosi, a ona je najčešće znatno manja nego plaća koju je korisnik prava do tada ostvarivao. To je svakako i jedan od bitnih demotivirajućih faktora koji utječe na natalitet u Republici Hrvatskoj.

Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju omogućen je izbor između dvije ili više mirovina ostvarenih prema ZOMO-u ili nekom drugom zakonu Republike Hrvatske u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, jer se prema toj odredbi može koristiti samo jedna mirovina prema vlastitom izboru. Stoga je, nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga propisana mogućnost da se izabere hoće li se koristiti osobna mirovina (prijevremena starosna, starosna ili invalidska) ili će se nakon smrti osiguranika odnosno korisnika koristiti obiteljska mirovina, ovisno o tome koja je mirovina povoljnija. Isto pravilo je propisano i za životne partnere osoba istog spola. Obiteljska mirovina nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga određuje se u visini 70% starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine bračnog/izvanbračnog druga, pod uvjetom da je udovica/udovac/životni partner jedini član obitelji koji koristi obiteljsku mirovinu. Ako više članova obitelji koristi obiteljsku mirovinu određuje se najviše u visini do 100%.

Takve odredbe su isključive te s obzirom na nisku razinu mirovina dovode u nepovoljan položaj nadživjele bračne/izvanbračne drugove. Stoga se, prije svega s obzirom na načelo uzajamnosti u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti predlaže da ovaj krug korisnika uz svoju osobnu mirovinu može koristiti i dodatak određen od mirovine umrlog bračnog/izvanbračnog druga.

Prema važećem Zakonu o mirovinskom osiguranju korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti, za rad ostvarene do stupanja na snagu ZOMO, kao i korisnici invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ZOMO mogu ostvariti pravo na starosnu, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu ako nastave raditi na drugom poslu prema preostaloj, odnosno smanjenoj radnoj sposobnosti ili naknadno stupe u osiguranje i po toj osnovi navrše najmanje jednu godinu staža osiguranja, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti za stjecanje toga prava prema člancima 33., 34., 35., 180.

ili 182. ZOMO. Prema tome, ovi korisnici koji nakon umirovljenja nemaju najmanje jednu godinu staža osiguranja ne mogu ostvariti pravo na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, niti prijevremenu starosnu mirovinu, bez obzira što su ispunili uvjete, što ih stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druge osiguranike i korisnike.

Osobni bodovi kao faktor izračuna mirovine su osobno uvjetovana veličina od koje se polazi pri izračunu svih vrsta mirovine. Prilikom utvrđivanja osobnih bodova uzimaju se u obzir tri osobno uvjetovana faktora, a to su: prosječni vrijednosni bodovi (kojima se mirovina dovodi u ovisnost o plaćama odnosno osnovicama osiguranja), mirovinski staž (iskazuje trajanje sudjelovanja osiguranika u osiguranju i trajanje razdoblja plaćanja doprinosa) i polazni faktor kojim se mirovina umanjuje korisnicima prijevremene starosne mirovine, odnosno uvećava korisnicima starosne mirovine ostvarene nakon dobi propisane za starosnu mirovinu.

Člankom 86. Zakona o mirovinskom osiguranju propisano je utvrđivanje osobnih bodova za izračun invalidske mirovine kada je uzrok djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti u cijelosti ili djelomično ozljeda na radu ili profesionalna bolest, na način da se za izračun uzimaju vrijednosni bodovi za najmanje 40 godina mirovinskog staža.

Također, određeno je da se osobni bodovi umrlog osiguranika za određivanje obiteljske mirovine određuju na temelju mirovinskog staža od najmanje 21 godinu, a ako je smrt uzrokovana ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, na temelju mirovinskog staža od 40 godina.

Međutim, u slučaju izračuna invalidske mirovine kada je uzrok djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti bolest ili ozljeda izvan rada uzimaju se vrijednosni bodovi za ukupni mirovinski staž u kojem je uključen i pridodani staž. Ipak, takve mirovine su često niske i ispod životnog minimuma. Kako se najčešće radi o osobama mlađe životne dobi koje su izgubile radnu sposobnost te time i izrazito ranjivoj društvenoj skupini, predlaže se izmijeniti postojeći propis na način da se uvede minimalni mirovinski staž za izračun osobnih bodova (mirovine) i za te osobe te na taj način njihova mirovina učini primjerenijom.

Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na mirovinsko osiguranje, isplata mirovine se obustavlja. Iznimno, mirovina se ne obustavlja:

- korisniku starosne mirovine koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ZOMO-a i nastavi raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu,
- korisniku starosne mirovine koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ZOMO-a ili u skladu s člankom 175. stavkom 2. ZOMO-a koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena,
- korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona,

- korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti prema ovome Zakonu,
- korisniku koji obavlja sezonske poslove u poljoprivredi prema propisima o poticanju zapošljavanja i drugim propisima kojima je ovo pitanje uređeno na drugačiji način, kojima je izričito određeno da se isplata mirovine ne obustavlja,
- korisniku koji ostvaruje drugi dohodak, odnosno obavlja drugu djelatnost (članak 17. ovoga Zakona).

Dio umirovljenika naknadno koristi ustavno pravo na rad te se u tom pogledu javljaju zahtjevi za liberalizacijom rada umirovljenika, u smislu istodobnog primanja mirovine, jer se mirovina smatra pravom stečenim uplaćivanjem doprinosa za vrijeme trajanja radnog vijeka.

Mogućnost rada do polovice punog radnog vremena uz korištenje starosne mirovine prvi put propisana je Zakonom o mirovinskom osiguranju od 1. siječnja 2014. S obzirom na nisku razinu mirovina u Republici Hrvatskoj, ali i produljenje životnog, kao i radnog vijeka u slučaju kada mnogi osiguranici zadržavaju radnu sposobnost, potrebno je mogućnost rada do polovice punog radnog vremena uz korištenje mirovine proširiti i na korisnike prijevremene starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnje osiguranike te korisnike prijevremene starosne mirovine zbog stečaja poslodavca ostvarene prema članku 36. ZOMO-a te povećati bonus za ostanak u svijetu rada.

U slučajevima kad umre osiguranik, odnosno kad umre korisnik osobne (starosne, prijevremene starosne, invalidske) mirovine, a članovi obitelji nemaju pravo na obiteljsku mirovinu, u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti dolazi do pune primjene načela solidarnosti, što znači da najuža obitelj osiguranika nema pravo na bilo kakvu isplatu po osnovi uplata, odnosno ostvarenog staža pokojnog osiguranika, odnosno korisnika osobne mirovine. Bez obzira što se radi o mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti i što uplaćeni doprinosi osiguranika služe za isplatu tekućih mirovina aktualnih umirovljenika te nemaju direktnu vezu s određivanjem visine mirovine, takvo zakonsko rješenje duboko je nepravedno u pogledu prava članova najuže obitelji.

Stoga bi primjena načela uzajamnosti u takvim slučajevima, uz isplatu jednog dijela protuvrijednosti uplaćenih doprinosa tijekom radnog vijeka članovima najuže obitelji, bila daleko pravednija, prije svega imajući u vidu ispunjenje jednog od bitnih ciljeva mirovinskog osiguranja - osiguranje članova obitelji za slučaj smrti osiguranika / korisnika mirovine.

Odredbom članka 103. ZOMO-a dana je ovlast središnjoj ustrojstvenoj jedinici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje da provodi nadzor i kontrolu postupanja i rješavanja u upravnim stvarima u kojima je doneseno rješenje o pravima iz mirovinskog osiguranja protiv kojega se ne može podnijeti žalba, odnosno protiv kojega se ne može pokrenuti upravni spor, odnosno pravomoćnih rješenja kojima su prava priznata. U tom je postupku to tijelo ovlašteno provoditi provjeru svih činjenica koje utječu na ostvarivanje, korištenje, gubitak i ponovno određivanje prava na mirovinsko osiguranje i prava iz mirovinskog osiguranja.

Odredbom članka 126.a ZOMO-a propisana je provedba izvanrednih kontrolnih pregleda radi provjere jesu li korisnici prava iz mirovinskog osiguranja utvrđena na temelju smanjene radne sposobnosti ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili opće nesposobnosti za rad stekli na zakonit način, odnosno jesu li vještački nalazi bili sastavljeni sukladno propisima koju su uređivali stjecanje prava iz mirovinskog osiguranja u vrijeme kada su im ta prava priznata, a koji su bili na snazi prije stupanja na snagu ZOMO-a, odnosno prije 1. siječnja 2014. godine. Nalaz i mišljenje donesen na kontrolnom pregledu temelj je za izmjenу pravomoćnog rješenja. Propisuje se pravo na žalbu protiv tog novog rješenja te postupak u povodu žalbe.

Odredbom članka 129. stavak 5. ZOMO-a propisano je da nalaz i mišljenje doneseni u postupku nadzora i kontrole prije donošenja rješenja, neovisno o donesenoj ocjeni podliježe reviziji koja se obavlja u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav.

Provedba navedene kontrole i nadzora, odnosno provedba izvanrednih kontrolnih pregleda, moguća je bez vremenskog ograničenja.

U postupku ocjene suglasnosti s Ustavom, Ustavni sud Republike Hrvatske, na sjednici održanoj 30. siječnja 2018. godine, donio je Odluku, broj: U-I 1574/2016 i U-I 1244/2017 (Narodne novine, broj 18/2018, u daljnjem tekstu Odluka Ustavnog suda od 30. siječnja 2018.), kojom je ukinuo članke 103. i 126.a, te članak 129. stavak 5. ZOMO-a, s tim da navedene odredbe prestaju važiti 15. srpnja 2018. godine.

U obrazloženju odluke od 30. siječnja 2018. navodi se između ostalog „da Ustavni sud ne smatra nesuglasnim Ustavu uvođenje novog pravnog sredstva, poput nadzora i kontrole iz članka 103. ZOMO-a i mogućnosti provođenja izvanrednih kontrolnih pregleda i za mirovinska i invalidska prava priznata po mirovinskim propisima koja su važila prije uvođenja tog sredstva, ali samo ako je korištenje tog pravnog sredstva vezano uz unaprijed propisani rok u kojem se taj nadzor odnosno pregled može izvršiti“.

2. Osnovna pitanja koja se uređuju predloženim Zakonom i posljedice koje će donošenjem zakona proistći

U matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje osniva se novi, posebni dio matične evidencije koji čini osobna evidencija o obveznim doprinosima osiguranika osiguranih u mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti (tzv. prvi stup mirovinskog osiguranja) u kojoj se za svakog osiguranika evidentiraju obvezni doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti na godišnjoj razini. To će omogućiti transparentniji uvid u ukupna sredstva obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje tijekom radnog vijeka osiguranika te omogućiti uvid u prikupljena sredstva u odnosu na isplatu mirovine za svakog pojedinog korisnika. Ovo je svakako značajno i sa stanovišta pojedinaca, ali i sa stanovišta mogućnosti analiza i kreiranja nove mirovinske politike u Republici Hrvatskoj, jer uvođenje osobne evidencije o obveznim doprinosima otvara mogućnost za daljnje unapređenje i suvremeniji način uređenja mirovinskog osiguranja

na temelju generacijske solidarnosti u Republici Hrvatskoj. Također, to će biti i poveznica između dva stupa mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj, prvog stupa međugeneracijske solidarnosti i drugog stupa individualne kapitalizirane štednje u kojem od 1. siječnja 2002. postoje osobni računi za svakog osiguranika. U različitim oblicima, osobne evidencije, odnosno osobne račune u mirovinskom osiguranju ima već više europskih zemalja (npr. Švedska, Poljska).

Snižava se dobna granica za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, i to osiguraniku koji je obavljao roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, ako je dijete hrvatski državljanin, snižava se dobna granica za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu iz članka 33. ZOMO-a za jedno dijete za 6 mjeseci, za dvoje djece za 18 mjeseci i za troje i više djece za 36 mjeseci. Ako su oba roditelja obavljali roditeljske dužnosti prema djetetu, dobna granica snižava se samo majci djeteta. Također, ovo sniženje dobne granice primjenjuje se na isti način i na osiguranika – ženu u prijelaznom razdoblju do 2029. godine. Tako će se na primjereniji način valorizirati značaj roditeljske skrbi u prvoj godini života djeteta.

Propisuje se drugačiji način određivanja prosječnog vrijednosnog boda za vrijeme korištenja prava na roditeljski dopust, roditeljski dopust, prava na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopusta radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, prava na rad s polovicom punoga radnog vremena radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, stanke za dojenje te posvojiteljskog dopusta, na način da se za to razdoblje uzimaju prosječni vrijednosni bodovi iz razdoblja u kojem je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu osiguranja, i to samo ako je to za osiguranika povoljnije. Na taj način se sprječava da korištenje jednog od navedenih prava negativno utječe na visinu mirovine.

Budući da se pravo na mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju ostvaruje na temelju mirovinskog staža u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti osiguranika, na načelima uzajamnosti i solidarnosti, i na temelju uplaćenih doprinosa iz plaća odnosno osnovica, a nepovoljna gospodarska situacija utječe na pogoršanje standarda umirovljenika, koji nakon smrti bračnog druga/izvanbračnog druga često pada ispod granice siromaštva, predlaže se da ovaj krug korisnika, može uz starosnu, prijevremenu starosnu i invalidsku mirovinu ostvariti dodatak u visini 50% svote obiteljske mirovine koja bi pripadala tom korisniku/članu obitelji nakon smrti umrlog bračnog/izvanbračnog druga, uz propisani maksimalni cenzus ukupnih mirovinskih primanja. Predloženom dopunom Zakona o mirovinskom osiguranju ublažit će se pad životnog standarda obitelji do kojeg je dolazilo zbog gubitka prihoda od mirovine supružnika nastalog uslijed smrti bračnog/izvanbračnog druga, koji je cijeli svoj radni vijek doprinosa u mirovinski sustav na načelu uzajamnosti iz svojih plaća odnosno osnovica osiguranja. Na taj način će se osigurati da ukupno mirovinsko primanje, u skladu s načelom uzajamnosti, u jednom svom dijelu u okviru sustava generacijske solidarnosti bude odraz doprinosa umrlog bračnog /izvanbračnog druga, a u okviru načela solidarnosti i ukupnih raspoloživih sredstava u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti. Slična rješenja već postoje u nizu država članica Europske unije (npr. Austrija, Njemačka, Slovenija, Mađarska, Belgija).

Korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ZOMO, kao i korisnicima invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti briše se traženi uvjet da moraju nastaviti raditi na drugom poslu prema preostaloj, odnosno smanjenoj radnoj sposobnosti ili naknadno stupiti u osiguranje i po toj osnovi navršiti najmanje jednu godinu staža osiguranja da bi mogli ostvariti pravo na starosnu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu te se tako ovi korisnici stavljaju u jednakopravni položaj s ostalim osiguranicima i korisnicima mirovine.

Kod određivanja visine invalidske mirovine uzrokovane bolešću ili ozljedom izvan rada, za osiguranike koji ispunjavaju uvjet da im mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka, propisuje se da se pri utvrđivanju osobnih bodova uzimaju vrijednosni bodovi za najmanje 21 godinu mirovinskog staža, te se tako postavlja donja granica od koje određena mirovina ne može biti manja, a koja se time izjednačava s donjom granicom mirovinskog staža za izračun obiteljske mirovine iza smrti osiguranika uzrokovane bolešću ili ozljedom izvan rada. Na taj se način jačanjem načela solidarnosti u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti povećava minimalni iznos mirovine za ovu posebno ranjivu i osjetljivu skupinu u društvu.

Zavod će po službenoj dužnosti rješenjem odrediti nove svote invalidske mirovine, ostvarene do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, odnosno starosne mirovine prevedene iz invalidske mirovine, a u kojima su osobni bodovi određeni na temelju mirovinskog staža u trajanju kraćem od 21 godine.

Omogućuje se rad do polovice punog radnog vremena i korisnicima prijevremene starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine zbog stečaja poslodavca te starosne mirovine za dugogodišnje osiguranike. Tako se širi krug umirovljenika koji mogu raditi (do polovice punog radnog vremena) i primati punu mirovinu, što će omogućiti poboljšanje umirovljeničkog standarda, produžiti razdoblje uplate doprinosa i ostanak u svijetu rada onim umirovljenicima koji to mogu i žele.

Također, ostanak u svijetu rada uz primanje mirovine honorirat će se povećanjem bonus polaznog faktora i to, i u slučaju kad osiguranik nastavlja raditi i ne koristi mirovinu za koju je stekao uvjete, kao i u slučaju kad radi s polovicom radnog vremena i koristi mirovinu. Smatramo da je ovakvo produljenje radnog vijeka po slobodnoj volji osiguranika i njegovog poslodavca u smjeru jačanja načela slobode rada i prava na rad kao Ustavom zagaraniranog prava puno opravdanije, nego propisivanje imperativnog podizanja životne dobi za ostvarivanje prava na prijevremenu starosnu i starosnu mirovinu.

Nasljednicima prvog nasljednog reda omogućuje se nasljeđivanje dijela obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti u slučajevima kad umre osiguranik, a iza njega nema članova obitelji koji bi prema Zakonu o mirovinskom osiguranju mogli ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu. Tako će se onemogućiti situacije u kojima nakon dugogodišnjih uplata doprinosa za mirovinsko osiguranje, članovi najuže obitelji zbog neispunjavanja uvjeta za obiteljsku mirovinu nemaju mogućnost ostvariti barem

djelomičnu isplatu protuvrijednosti sredstava uplaćenih obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.

Uređuje se mogućnost nadzora i kontrole postupanja i rješavanja u upravnim stvarima u postupcima u kojima je doneseno pravomoćno rješenje, ali sa unaprijed zakonom propisanim rokom u kojemu se nadzor i kontrola mogu izvršiti, čime se provodi Odluka Ustavnog suda od 30. siječnja 2018. godine

Predlaže se da se nadzor i kontrola činjenica na osnovu kojih je pravo ostvareno može obaviti u roku od 10 godina od pravomoćnosti rješenja. Uvodi se i rok u kojem mora biti obavljena revizija nalaza i mišljenja donesenog na izvanrednom kontrolnom pregledu (unutar roka od 10 godina od pravomoćnosti rješenja).

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona poboljšava se materijalni položaj i socijalna sigurnost korisnika mirovine te jačaju temeljna načela mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti, načelo uzajamnosti i načelo solidarnosti.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Sredstva za provedbu predloženog zakona osiguravaju se u Državnom proračunu unutar razdjela 086 Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, glave 08620 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Predloženi zakon će utjecati na prihode i rashode državnog proračuna prema više osnova. Prihodi za mirovine i mirovinska primanja prema navedenom povećali bi se za 10 milijuna kuna u 2018., za 75 milijuna kuna u 2019. i 110 milijuna kuna u 2020. godini. U 2018. godini ne bi bilo povećanja rashoda, u 2019. godini bi se rashodi povećali za 1,14 milijardi kuna te za 1,30 milijardi kuna u 2020. godini.

To znači da za provedbu predloženog Zakona treba osigurati dodatna sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske i to 1,065 milijardi kuna u 2019. i 1,19 milijardi kuna u 2020. godini.

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU**

Članak 1.

Iza članka 33. dodaje se novi članak 33.a koji glasi:

„(1) Iznimno od članka 33. ovoga Zakona, osiguraniku koji je obavljao roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, ako je dijete hrvatski državljanin, snižava se dobna granica za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu iz članka 33. ovoga Zakona, i to za jedno dijete 6 mjeseci, za dvoje djece 18 mjeseci i za troje i više djece 36 mjeseci.

(2) Ako su oba roditelja obavljali roditeljske dužnosti prema djetetu, dobna granica snižava se samo majci djeteta.“.

Članak 2.

U članku 37. stavak 6. mijenja se i glasi:

„(6) Iznimno od stavaka 1. do 5. ovoga članka osiguranik koji je nakon ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremenu starosnu mirovinu prema ovome Zakonu, nastavio raditi, ali najviše do polovice punog radnog vremena, može i bez prestanka radnog odnosa steći pravo na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremenu starosnu mirovinu od dana s kojim je nakon ispunjenja uvjeta nastavio raditi do polovice punog radnog vremena.“

U članku 37. stavku 7. iza riječi „Kada osiguranik tijekom postupka za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu“, stavlja se zarez i dodaju riječi „starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremenu starosnu mirovinu“.

Članak 3.

Iza članka 81. dodaje se novi članak 81.a koji glasi:

„(1) Vrijednosni doprinosni bodovi utvrđuju se od 1. siječnja 1970. tako da se vrijednosni bodovi utvrđeni prema članku 81. za svaku kalendarsku godinu pomnože s važećom prosječnom stopom doprinosa za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti za tu kalendarsku godinu.

(2) Prosječni vrijednosni doprinosni bodovi utvrđuju se tako da se vrijednosni doprinosni bodovi utvrđeni prema stavku 1. ovog članka podijele s razdobljem za koje su obračunati.

(3) Ukupna svota valoriziranih obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti za pojedinog osiguranika izračunava se tako da se prosječni vrijednosni doprinosni bodovi iz stavka 2. ovog članka pomnože s njegovim ukupnim stažem osiguranja i prosječnom godišnjom bruto plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za kalendarsku godinu koja prethodi godini u kojoj se izračunava svota pripadajućih doprinosa za mirovinsko osiguranje.

(4) Zavod svake godine izračunava vrijednosne doprinosne bodove, prosječne vrijednosne doprinosne bodove i ukupnu svotu valoriziranih obveznih doprinosa za svakog osiguranika te omogućuje uvid u podatke putem servisa e-mirovinsko.

(5) Jedan vrijednosni doprinosni bod u smislu stavka 1. ovog članka predstavlja obvezne doprinose za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti u jednoj kalendarskoj godini prema prosječnoj stopi doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti za tu kalendarsku godinu u odnosu na visinu prosječne plaće u Republici Hrvatskoj.“.

Članak 4.

U članku 84. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„(3) Iznimno od odredbe stavka 1. ovog članka, kada je osiguranik ostvario naknadu plaće za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta, roditeljskog dopusta, prava na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopusta radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, prava na rad s polovicom punoga radnog vremena radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, stanke za dojenje te posvojiteljskog dopusta, za to razdoblje uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi iz razdoblja u kojem je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu osiguranja, ako je to za osiguranika povoljnije.“.

Članak 5.

U članku 85. stavak 3. mijenja se i glasi:

"(3) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine osiguranika, koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene 65. godine života, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka povećava za 0,30% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, a najviše za pet godina.".

U članku 85. stavak 4. mijenja se i glasi:

"(4) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika iz članka 35. ovoga Zakona, koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka

1. ovoga članka povećava za 0,30% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na tu mirovinu, a najviše za pet godina. Za određivanje obiteljske mirovine nakon smrti ovoga osiguranika koji je umro nakon navršene 60. godine života i 41 godine staža osiguranja u efektivnom trajanju i nije stekao mirovinu, primjenjuje se isti polazni faktor."

U članku 85. stavak 4. mijenja se i glasi:

"(5) Za određivanje obiteljske mirovine iza osiguranika koji je umro nakon navršene 65. godine života i nije stekao mirovinu, primjenjuje se polazni faktor iz stavka 3. ovoga članka."

Članak 6.

U članku 86. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„(3) Pri određivanju osobnih bodova osiguranika za određivanje invalidske mirovine, ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan bolešću ili ozljedom izvan rada, uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 21 godinu mirovinskog staža.“.

Dosadašnji stavci 3. do 8. postaju stavci 4. do 9.

Članak 7.

U članku 87. stavku 1., nakon točke 2.) dodaje se točka 2.a) koja glasi:

„2.a) starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena 1,0“.

Nakon točke 3.) dodaje se točka 3.a) koja glasi:

„3.a) prijevremenu starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu zbog stečaja poslodavca koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena 1,0“.

Članak 8.

U članku 98. dodaju se stavci 2. do 14. koji glase:

"(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka udovici odnosno udovcu, koji nakon smrti osiguranika ili korisnika mirovine iz članka 22. ovoga Zakona ostvare pravo na obiteljsku

mirovinu prema članku 67. stavku 1. točki 1. ili 2., stavku 3. ili 4. ovoga Zakona ili su pravo na obiteljsku mirovinu ostvarili prema općim propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovoga Zakona ili prema nekom drugom posebnom zakonu iz obveznog mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj kao jedini korisnik, uz osobnu prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu ili invalidsku mirovinu ostvarenu prema ovome Zakonu ili prema općim propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovoga Zakona ili nekom drugom posebnom zakonu iz obveznog mirovinskog osiguranja Republike Hrvatske (skraćeno: osobna mirovina), određuje se dodatak osobnoj mirovini u visini 50% svote obiteljske mirovine koja bi pripadala tom korisniku/članu obitelji nakon smrti umrlog bračnog/izvanbračnog druga.

(3) Kada je umjesto priznate obiteljske mirovine određena isplata najviše mirovine, korisniku osobne mirovine iz stavka 2. ovoga članka dodatak se određuje od obiteljske mirovine od svote najviše mirovine umrlog osiguranika/korisnika prava.

(4) Korisniku najniže mirovine ostvarene prema ovome Zakonu ili drugom propisu iz mirovinskog osiguranja, te korisniku minimalne mirovine i zaštitnog dodatka uz mirovinu, koji je to pravo ostvario prema općim propisima koji su važili do 31. prosinca 1998., dodatak osobnoj mirovini iz stavka 2. ovoga članka određuje se uz svotu pripadajuće osobne mirovine.

(5) Kada je priznati dodatak iz stavka 2. ovog članka zajedno s osobnom mirovinom veći od svote najniže mirovine, minimalne mirovine odnosno mirovine sa zaštitnim dodatkom ta mirovinska primanja se ne isplaćuju.

(6) Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na stjecanje, određivanje, korištenje, ponovno određivanje i gubitak prava na obiteljsku mirovinu udovice, odnosno udovca odgovarajuće se primjenjuju i u pogledu prava na dodatak osobnoj mirovini iz stavka 2. ovoga članka.

(7) Isplata dodatka osobnoj mirovini iz stavka 2. ovoga članka isključuje isplatu ostvarene obiteljske mirovine.

(8) Pravo iz stavka 2. ovoga članka pod istim uvjetima i uvjetima iz članka 46. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 33/2015) ima i životni partner osobe istoga spola iz članka 22. ovoga Zakona kao i neformalni životni partner iz članka 22.a ovoga Zakona.

(9) Korisniku mirovine iz stavka 2. ovoga članka osobna mirovina zajedno sa dodatkom iz stavka 2. ovoga članka ne može biti veća od 80 aktualnih vrijednosti mirovine na dan ostvarivanja prava na dodatak.

(10) Dodatak iz stavka 2. ovoga članka usklađuje se prema članku 88. ovoga Zakona na temelju odluke Upravnog vijeća Zavoda.

(11) Pravo na dodatak iz stavka 2. ovoga članka pripada s danom ispunjenja uvjeta iz stavka 2. i 7. ovoga članka.

(12) Korisnik mirovine opredijelit će se o korištenju osobne mirovine s dodatkom iz stavka 2. ovoga članka ili korištenju obiteljske mirovine osobnom izjavom danoj nadležnoj područnoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda.

(13) Rješenje o određivanju dodatka iz stavka 2. ovoga članka Zavod donosi na zahtjev korisnika osobne mirovine iz stavka 2. ovoga članka, najkasnije u roku šest mjeseci računajući od dana podnošenja zahtjeva.“.

Članak 9.

Iza članka 98. dodaje se novi članak 98a koji glasi:

„(1) Ako članovi obitelji u času smrti osiguranika nemaju pravo na obiteljsku mirovinu prema ovome Zakonu, 20% od ukupne svote valoriziranih obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje u osobnoj evidenciji osiguranika o obveznim doprinosima u matičnoj evidenciji Zavoda, predmet su nasljeđivanja nasljednika prvog nasljednog reda.

(2) U ukupno evidentirana sredstva doprinosa za mirovinsko osiguranje u osobnoj evidenciji osiguranika o obveznim doprinosima u matičnoj evidenciji Zavoda, u smislu stavka 1. ovog članka, računaju se doprinosi samo za ona razdoblja za koja je utvrđen staž osiguranja.

(3) Pravo na nasljeđivanje sredstava prema stavku 1. i 2. ovoga članka nemaju članovi obitelji iz članka 66. ovoga Zakona.

(4) Članovi obitelji kojima su isplaćena sredstva prema stavku 1. i 2. ovoga članka, ne mogu naknadno ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu iza umrlog osiguranika, odnosno korisnika, niti ostvariti pravo na dodatak prema članku 98. ovoga Zakona.“.

Članak 10.

U članku 99. stavku 2. točke 1. i 2. mijenjaju se i glase:

„1. korisniku starosne mirovine ostvarene prema člancima 33. i 180. ovoga Zakona, korisniku starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika ostvarene prema članku 35. ovoga Zakona, korisniku prijevremene starosne mirovine ostvarene prema člancima 34. i 182. ovoga Zakona, ako nastavi raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu.

2. korisniku starosne mirovine ostvarene prema člancima 33. i 180. ovoga Zakona i korisniku starosne mirovine koji je tu mirovinu ostvario do stupanja na snagu ovoga Zakona, korisniku starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika ostvarene prema članku 35. ovoga Zakona, korisniku prijevremene starosne mirovine ostvarene prema člancima 34. i 182. ovoga Zakona i korisniku prijevremene starosne mirovine koji je tu mirovinu ostvario do stupanja na snagu ovoga Zakona i korisniku prijevremene starosne mirovine zbog stečaja poslodavca ostvarene

prema članku 36. ovoga Zakona, koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena.“.

Članak 11.

U članku 100. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

"(3) Ako je korisniku iz stavka 1. ovoga članka za vrijeme zaposlenja do polovice radnog vremena bila isplaćivana prijevremena starosna mirovina, polazni faktor se određuje tako da se polazni faktor na temelju kojega je bila određena prijašnja prijevremena starosna mirovina poveća za 0,075% za svaki mjesec zaposlenja nakon ostvarivanja prava na prijevremenu starosnu mirovinu, a može iznositi najviše 1,0.".

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 4. iza kojeg se dodaje novi stavak 5. koji glasi:

"(5) Ako je korisniku starosne mirovine, odnosno starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika za vrijeme zaposlenja do polovice radnog vremena bila isplaćivana starosna mirovina, odnosno starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika, polazni faktor se određuje tako da se polazni faktor na temelju kojega je bila određena prijašnja starosna mirovina, odnosno starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika poveća za 0,075% za svaki mjesec zaposlenja nakon ostvarivanja prava na starosnu mirovinu, odnosno starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, a najviše za 5 godina.".

Dosadašnji stavak 5. postaje stavak 6. mijenja se i glasi:

"(6) Korisniku starosne mirovine iz članka 33. i 175. ovoga Zakona, korisniku starosne mirovine iz članka 180. ovoga Zakona, odnosno korisniku starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika iz članka 35. ovoga Zakona kojemu je bila obustavljena isplata starosne mirovine, odnosno starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, polazni faktor se određuje tako da se polazni faktor na temelju kojeg je bila određena prijašnja starosna mirovina poveća za 0,15% za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, a najviše za pet godina.".

Dosadašnji stavak 6. postaje stavak 7.

U dosadašnjem stavku 7. koji postaje stavak 8., brišu se riječi „ koji nastavi raditi na drugom poslu prema preostaloj, odnosno smanjenoj radnoj sposobnosti ili naknadno stupi u osiguranje i po toj osnovi navrši najmanje jednu godinu staža osiguranja“ te zarezi ispred i iza tih riječi.

Dosadašnji stavci 8. i 9. ovoga članka postaju članci 9. i 10.

Članak 12.

Članak 103. mijenja se i glasi:

(1) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda po službenoj dužnosti provodi nadzor i kontrolu postupanja ili rješavanja u upravnim stvarima u kojima je doneseno rješenje protiv kojeg se ne može podnijeti žalba, odnosno protiv kojega se ne može podnijeti žalba niti pokrenuti upravni spor.

(2) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda u postupku nadzora i kontrole iz stavka 1. ovoga članka provodi provjeru svih činjenica koje utječu na ostvarivanje, korištenje, gubitak i ponovno određivanje prava na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja.

(3) Nadzor i kontrola iz stavaka 1. i 2. ovoga članka može se obaviti u roku 10 godina od pravomoćnosti rješenja.

(4) U slučaju kada se u tijeku postupku nadzora i kontrole iz stavaka 1. i 2. ovoga članka utvrdi da je pravomoćno rješenje iz stavka 1. ovoga članka doneseno na temelju pogrešno utvrđenih činjenica, odnosno da rješenje iz stavka 1. ovoga članka sadrži nezakonitost ili nepravilnost, nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda će po službenoj dužnosti donijeti novo rješenje kojim će rješenje iz stavka 1. ovoga članka poništiti ili ukinuti ovisno o prirodi utvrđene nepravilnosti ili nezakonitosti i istim rješenjem ponovno odlučiti o pravu.

(5) Ako je na rješenje iz stavka 4. ovoga članka podnesena žalba, o žalbi rješava središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

Članak 13.

U članku 104. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Posebni dio matične evidencije čini osobna evidencija o obveznim doprinosima osiguranika u kojoj se za svakog osiguranika evidentiraju obvezni doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.“.

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3., mijenja se i glasi:

„(3) Podaci iz stavka 1. i 2. ovoga članka evidentiraju se u matičnoj evidenciji na način i u postupku koji utvrđuje Zavod općim aktom.“.

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 4.

Članak 14.

U članku 105. stavku 2. iza riječi „Matična evidencija Zavoda iz članka 104. stavka 1.“ dodaju se riječi „i stavka 2. “.

Članak 15.

U članku 110. iza riječi „Svojstvo osiguranika, mirovinski staž, plaće, osnovice osiguranja, naknade plaće“ stavlja se zarez i dodaju se riječi „obvezni doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti“.

Članak 16.

U članku 122. stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Mirovinski staž, plaća, osnovice, doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti te druge činjenice koje utječu na stjecanje i utvrđivanje prava, uzimaju se pri ostvarivanju prava na mirovinu na osnovi podataka utvrđenih u matičnoj evidenciji.“.

Članak 17.

Članak 126.a mijenja se i glasi:

(1) U postupku nadzora i kontrole iz članka 103. ovoga Zakona ministarstvo nadležno za mirovinski sustav može obavljati izvanredni kontrolni pregled po službenoj dužnosti za prava utvrđena na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji osiguranika i o tome donosi nalaz i mišljenje.

(2) Na izvanrednom kontrolnom pregledu iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se je li nalaz i mišljenje na kojemu se temelji pravomoćno rješenje o pravu, zakonito doneseno i pravilno.

(3) Na temelju nalaza i mišljenja iz stavka 1. ovoga članka nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda donosi rješenje.

(4) Kada se u postupku nadzora i kontrole iz stavka 1. ovoga članka u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav obavlja izvanredni kontrolni pregled po službenoj dužnosti, za prava utvrđena na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji osiguranika, nalaz i mišljenje donosi vještak – revizor, odnosno vijeće vještaka – revizora, a na osnovi toga rješenje donosi područna ustrojstvena jedinica

Zavoda koja je donijela pravomoćno rješenje, kojim je meritorno odlučeno o pravu na mirovinu, odnosno naknadu zbog tjelesnog oštećenja.

(5) Ako je na rješenje Zavoda iz stavka 4. ovoga članka podnesena žalba, nalaz i mišljenje u povodu žalbe donosi vijeće vještaka-revizora, a rješenje na osnovi toga nalaza i mišljenja donosi središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

(6) Vijeće vještaka – revizora u povodu žalbe razmatra razloge i nove činjenice istaknute u žalbi, utvrđuje postoje li razlozi za promjenu nalaza i mišljenja vještaka – revizora, odnosno vijeća vještaka – revizora, je li potrebna dopuna medicinske obrade i pregled ili neposredni pregled osiguranika te na osnovi tako provedenog postupka vijeće vještaka – revizora donosi nalaz i mišljenje.

(7) Ako se korisnik prava zbog neopravdanog razloga ne odazove na kontrolni pregled iz stavka 1. ovoga članka, Zavod će obustaviti isplatu mirovine, odnosno novčanog primanja u skladu s člankom 126. stavcima 3. i 4. ovoga Zakona.

(8) Jedan primjerak nalaza i mišljenja iz stavka 1. ovoga članka kojim je kao nezakonit izmijenjen nalaz i mišljenje na temelju kojega je pravo ostvareno, nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda obvezno dostavlja Zavodu za vještačenje radi odgovarajuće evidencije.

Članak 18.

U članku 129. stavak 5. mijenja se i glasi:

(5) Nalaz i mišljenje doneseno na izvanrednom kontrolnom pregledu u postupku nadzora i kontrole iz članka 126.a ovoga Zakona, neovisno o donesenoj ocjeni podliježe reviziji koja se obavlja u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav. Reviziju ne mogu obavljati vještaci, odnosno vijeće vještaka – revizora koji su donijeli taj nalaz i mišljenje.

Iza stavka 6. dodaje se novi stavak 7. koji glasi:

„(7) Revizija nalaza i mišljenja donesenog na izvanrednom kontrolnom pregledu iz stavka 5. ovoga članka mora biti obavljena unutar roka iz članka 103. stavka 3. ovoga Zakona.

Dosadašnji stavak 7. postaje stavak 8.

Članak 19.

U članku 180. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Osiguraniku - ženi koji je obavljala roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, ako je dijete hrvatski državljanin, snižava se dobna granica za ostvarivanje prava na starosnu

mirovinu iz stavka 1. ovoga članka, i to za jedno dijete 6 mjeseci, za dvoje djece 18 mjeseci i za troje i više djece 36 mjeseci“.

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3., a u njemu se brišu riječi "uz uvjet navršenog mirovinskog staža iz članka 85. stavka 3. ovoga Zakona".

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 4. , a u njemu se brišu riječi "i ima 35 godina mirovinskog staža".

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 20.

(1) Korisnicima prava na invalidsku mirovinu uzrokovanu bolešću ili ozljedom izvan rada, koji su mirovinu ostvarili prema općim propisima prije stupanja na snagu ovoga Zakona, a kojima je pri određivanju osobnih bodova osiguranika za određivanje invalidske mirovine, ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan bolešću ili ozljedom izvan rada, uzet mirovinski staž manji od 21 godinu, s danom stupanja na snagu ovoga Zakona odredit će se nova svota invalidske mirovine u skladu s člankom 6. ovoga Zakona.

(2) Korisnicima prava na starosnu mirovinu prevedenu iz invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti zbog bolesti prema članku 58. Zakona o mirovinskom osiguranju, odnosno prevedenu iz invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad zbog bolesti prema članku 175. stavak 7. Zakona o mirovinskom osiguranju, a kojima je pri određivanju osobnih bodova osiguranika za određivanje invalidske mirovine, ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan bolešću ili ozljedom izvan rada, uzet mirovinski staž manji od 21 godinu, s danom stupanja na snagu ovoga Zakona odredit će se nova svota invalidske mirovine u skladu s člankom 6. ovoga Zakona.

(3) Zavod će nova rješenja prema stavku 1. i 2. ovoga članka donijeti po službenoj dužnosti u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 21.

(1) Pravo na dodatak osobnoj mirovini iz članka 8. ovoga Zakona može se ostvariti najranije od dana stupanja na snagu toga članka.

(2) Korisniku osobne mirovine iz članka 8. stavka 2. ovoga Zakona, koji je ostvario pravo na obiteljsku mirovinu do stupanja na snagu članka 8. ovoga Zakona, dodatak mirovini određuje se od obiteljske mirovine usklađene do dana ostvarivanja prava na dodatak mirovini.

(3) Za korisnike osobne mirovine koji do stupanja na snagu članka 8. ovoga Zakona nisu podnosili zahtjev za obiteljsku mirovinu nakon smrti osiguranika, odnosno korisnika

mirovine, a osiguranik, odnosno korisnik je umro prije stupanja na snagu ovoga Zakona i za korisnike obiteljske mirovine koji do stupanja na snagu ovoga Zakona nisu podnosili zahtjev za osobnu mirovinu, rješenje o određivanju dodatka uz ispunjenje uvjeta iz članka 8. stavka 2. ovoga Zakona Zavod će donijeti najkasnije u roku od šest mjeseci računajući od dana podnošenja zahtjeva.

Članak 22.

(1) Opći akt iz članka 13. ovoga Zakona Upravno vijeće Zavoda će donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Osobnu evidenciju o obveznim doprinosima iz članka 13. ovoga Zakona Zavod će ustanoviti u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu općeg akta iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Podatke o obveznim doprinosima za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti od 1. siječnja 1970. godine do dana ustanovljavanja evidencije obveznih doprinosa, za sve aktivne osiguranike Zavod će utvrditi iz podataka matične evidencije Zavoda o stažu osiguranja, godišnjoj bruto plaći osiguranika, prosječnoj godišnjoj bruto plaći u Republici Hrvatskoj, utvrđenim vrijednosnim bodovima, vrijednosnim doprinosnim bodovima, prosječnim vrijednosnim doprinosnim bodovima i visini stope doprinosa za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti za svaku kalendarsku godinu, kao i na temelju ostalih povezanih podataka koje vode druga državna tijela i ustanove Republike Hrvatske.

Članak 23.

Ministar nadležan za mirovinski sustav uskladit će Pravilnik o reviziji i nadzoru medicinskog vještačenja u mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 40/15) u skladu s odredbama članka 12., 17. i 18. ovoga Zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu tih odredbi ovoga Zakona.

Članak 24.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“, osim odredbi članaka 12., 17. i 18. ovoga Zakona koje stupaju na snagu 15. srpnja 2018., odredbe članka 8. ovoga Zakona koja stupa na snagu 1. siječnja 2019. te odredbe članka 9. ovoga Zakona koja stupa na snagu 1. srpnja 2019.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovom odredbom propisuje se sniženje dobne granice za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, i to osiguraniku koji je obavljao roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, ako je dijete hrvatski državljanin, snižava se dobna granica za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu iz članka 33. ZOMO-a za jedno dijete za 6 mjeseci, za dvoje djece za 18 mjeseci i za troje i više djece za 36 mjeseci. Ako su oba roditelja obavljali roditeljske dužnosti prema djetetu, dobna granica snižava se samo majci djeteta.

Uz članak 2.

Ovim izmjenama i dopunama ZOMO-a proširuje se mogućnost rada do polovice punog radnog vremena uz korištenje mirovine i na korisnike prijevremene starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika. Stoga je ovim člankom i na taj krug korisnika trebalo proširiti mogućnost da mirovinu steknu i bez prestanka radnog odnosa ako nakon ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu nastave raditi, ali ne više s punim radnim vremenom, nego do polovice punog radnog vremena. Također i za taj krug korisnika mirovine poslodavac je obavezan dostaviti prijavu o promjeni nastaloj tijekom osiguranja na temelju izmijenjenog ugovora o radu.

Uz članak 3.

Ovom odredbom određuje se način utvrđivanja vrijednosnih doprinosnih bodova, prosječnih vrijednosnih doprinosnih bodova i ukupne svote valoriziranih obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti koje će Zavod evidentirati u osobnoj evidenciji osiguranika o obveznim doprinosima za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (tzv. prvi stup mirovinskog osiguranja), a koja će biti uspostavljena u skladu s člankom 12. ovoga Zakona.

Uz članak 4.

Ovom odredbom dopunjuje se članak 84. ZOMO-a na način da se propisuje iznimka kod utvrđivanja vrijednosnih bodova za izračun mirovine za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta, roditeljskog dopusta, prava na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopusta radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, prava na rad s polovicom punoga radnog vremena radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, stanke za dojenje te posvojiteljskog dopusta, i to tako da se za to razdoblje uzimaju prosječni vrijednosni bodovi iz razdoblja u kojem je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu osiguranja, ako je to za osiguranika povoljnije.

Uz članak 5.

Ovom odredbom propisuje se veći polazni faktor za određivanje starosne mirovine osiguranika te starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji prvi put stječu mirovinu tako da se polazni faktor povećava za 0,30% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, odnosno starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, a najviše za pet godina.

Isto tako, uvećanje polaznog faktora za 0,30% primjenjuje se i kod određivanja obiteljske mirovine iza osiguranika koji je umro nakon navršene 65. godine života i nije stekao mirovinu.

Pritom se više ne traži ostvareni uvjet od navršenih 35 godina mirovinskog staža.

Uz članak 6.

Dopunom članka 86. ovoga Zakona propisuje se da se pri određivanju osobnih bodova osiguranika za određivanje invalidske mirovine, ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan bolešću ili ozljedom izvan rada, uzimaju vrijednosni bodovi najmanje za 21 godinu mirovinskog staža. Na taj način se omogućuje da invalidska mirovina osobama koje su u ranijoj životnoj dobi stekle uvjete za invalidsku mirovinu bude viša nego što bi bila na temelju ostvarenog staža.

Uz članak 7.

Budući da se ovim izmjenama i dopunama ZOMO-a omogućuje rad do polovice punog radnog vremena i korisnicima starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, kao i korisnicima prijevremene starosne mirovine te korisnicima prijevremene starosne mirovine zbog stečaja poslodavca, dopunom članka 87. stavak 1. ZOMO-a propisuje se mirovinski faktor za ove kategorije korisnika mirovine.

Uz članak 8.

Prema važećoj normi članka 98. ZOMO-a omogućen je izbor između dvije ili više mirovina ostvarenih prema ZOMO-u ili nekom drugom zakonu Republike Hrvatske u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, jer se prema toj odredbi može koristiti samo jedna mirovina prema vlastitom izboru.

Stoga je ovom odredbom nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga propisana mogućnost da se izabere hoće li se koristiti osobna mirovina (prijevremena starosna, starosna ili invalidska) ili će se nakon smrti osiguranika odnosno korisnika koristiti obiteljska mirovinu, ovisno o tome koja je za njih povoljnija. Isto pravilo je propisano i za životne partnere osoba istog spola.

Obiteljska mirovina nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga određuje se u visini 70% starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine bračnog/izvanbračnog druga, pod uvjetom da je udovica/udovac/životni partner jedini član obitelji koji koristi obiteljsku

mirovinu. Ako više članova obitelji koristi obiteljsku mirovinu određuje se najviše u visini do 100%.

Budući da se pravo na mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju ostvaruje na temelju mirovinskog staža u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti osiguranika, na načelima uzajamnosti i solidarnosti, i na temelju uplaćenih doprinosa iz plaća odnosno osnovica, a nepovoljna gospodarska situacija utječe na pogoršanje standarda umirovljenika, koji nakon smrti bračnog druga/izvanbračnog druga često pada ispod granice siromaštva, predlaže se da ovaj krug korisnika, može uz osobnu mirovinu ostvariti dodatak u visini 50% svote obiteljske mirovine koja bi pripadala tom korisniku/članu obitelji nakon smrti umrlog bračnog/izvanbračnog druga.

Predloženom dopunom ZOMO-a ublažit će se pad životnog standarda obitelji do kojeg je dolazilo zbog gubitka prihoda od mirovine supružnika nastalog uslijed smrti bračnog/izvanbračnog druga, koji je cijeli svoj radni vijek doprinosio u mirovinski sustav na načelu uzajamnosti iz svojih plaća odnosno osnovica osiguranja. Na taj način će se osigurati da ukupno mirovinsko primanje u jednom svom dijelu u okviru sustava generacijske solidarnosti bude odraz doprinosa umrlog bračnog/izvanbračnog druga, a u okviru gospodarskih mogućnosti države.

Predlaže se da ukupna svota osobne (starosne ili invalidske mirovine) zajedno s dodatkom mirovini ne smije prijeći 80 aktualnih vrijednosti mirovine na dan ostvarivanja prava. Aktualna vrijednost mirovine iznosi od 1. siječnja 2018. godine 63,88 kn, tako da ukupno ograničenje za isplatu mirovine i dodatka iznosi 5.110,40 kn.

Predlaže se da se dodatak usklađuje kao i mirovina primjenom članka 88. Zakona o mirovinskom osiguranju na temelju odluke Upravnog vijeća Zavoda kako bi se stavili u jednakopravni položaj korisnici dodatka mirovini neovisno o datumu stjecanja prava na dodatak.

Korisnicima minimalne mirovine, zaštitnog dodatka uz mirovinu i korisnicima najniže mirovine dodatak mirovini određivao bi se samo na svotu osobne mirovine.

U slučaju da ukupna svota mirovine i dodatka mirovini iznosi više od najniže mirovine, minimalne mirovine ili zaštitnog dodatka isplata tih mirovinskih primanja se obustavlja.

Dodatak mirovini određuje se na temelju osobno potpisane izjave korisnika kojom bi izvršio izbor između korištenja obiteljske mirovine ili osobne mirovine i dodatka uz osobnu mirovinu.

U pogledu mogućnosti stjecanja, korištenja i gubitka prava odgovarajuće bi se primjenjivale odredbe o stjecanju, korištenju i gubitku prava na obiteljsku mirovinu.

Uz članak 9.

Ovom odredbom propisuje se mogućnost nasljeđivanja dijela sredstava obveznih doprinosa evidentiranih u osobnoj evidenciji osiguranika o obveznim doprinosima za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti u matičnoj evidenciji Zavoda.

Sredstva mogu naslijediti samo nasljednici prvog nasljednog reda iza smrti osiguranika, i to u visini od 20% od ukupne svote valoriziranih obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje u osobnoj evidenciji osiguranika o obveznim doprinosima u matičnoj evidenciji Zavoda, pod uvjetom da članovi obitelji u času smrti osiguranika nemaju pravo na obiteljsku mirovinu.

U ukupno evidentirana sredstva doprinosa za mirovinsko osiguranje u osobnoj evidenciji osiguranika o obveznim doprinosima u matičnoj evidenciji Zavoda računaju se doprinosi samo za ona razdoblja za koja je utvrđen staž osiguranja.

Pravo na nasljeđivanje sredstava ne može ostvariti član obitelji koji je namjerno uzrokovao smrt osiguranika ili korisnika mirovine i za takvo kazneno djelo je osuđen pravomoćnom presudom na kaznu zatvora.

Članovi obitelji kojima su isplaćena sredstva prema stavku 1. i 2. ovoga članka, ne mogu naknadno ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu iza umrlog osiguranika, odnosno korisnika.

Uz članak 10.

Ovim izmjenama proširuje se krug osoba koje mogu koristiti mirovinu uz zaposlenje do polovice punog radnog vremena i na korisnike starosne mirovine za dugogodišnje osiguranike ostvarene prema članku 35. ZOMO-a, kao i na korisnike prijevremene mirovine ostvarene prema čl. 34. i 182. ZOMO-a ako nastave raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu.

Također, mirovinu uz rad do polovice punog radnog vremena mogu ovom izmjenom koristiti i korisnici starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika ostvarene prema članku 35. ZOMO-a, korisnici prijevremene starosne mirovine ostvarene prema člancima 34. i 182. ZOMO-a i korisnici prijevremene starosne mirovine koji su tu mirovinu ostvarili do stupanja na snagu ZOMO-a kao i korisnici prijevremene starosne mirovine zbog stečaja poslodavca ostvarene prema članku 36. ZOMO-a, koji se tijekom korištenja prava zaposle do polovice punog radnog vremena.

Uz članak 11.

Ovom odredbom propisuje se novi način određivanja polaznog faktora za korisnike prijevremene starosne, starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, ako im je za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena bila isplaćivana mirovina, odnosno za korisnike starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, ako im se ponovno određuje mirovina koja je bila obustavljena za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti.

Također, omogućuje se da korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ZOMO-a, kao i korisnici invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ZOMO ostvare pravo na starosnu mirovinu kad za to steknu uvjete prema člancima 33., 34., 35., 180. ili 182. ZOMO, iako nakon ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad, odnosno invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, nisu nastavili raditi, niti stupili u osiguranje.

Uz članak 12.

Ovom odredbom izmijenjen je dosadašnji članak 103. Zakona o mirovinskom osiguranju na način da se uređuje mogućnost nadzora i kontrole postupanja i rješavanja u upravnim stvarima u postupcima u kojima je doneseno pravomoćno rješenje, u unaprijed propisanom roku od 10 godina od pravomoćnosti rješenja. Tako se izvršava Odluka Ustavnog suda, broj: U-I 1574/2016 i U-I 1244/2017 od 30. siječnja 2018. godine. Propisuje se da će kada se utvrdi da je rješenje koje je predmet nadzora doneseno na temelju pogrešno utvrđenih činjenica, odnosno da rješenje iz stavka 1. ovoga članka sadrži nezakonitost ili nepravilnost, nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda će u skladu s odredbama zakona kojim se propisuje opći upravni postupak, po službenoj dužnosti donijeti novo rješenje kojim će rješenje iz stavka 1. ovoga članka poništiti ili ukinuti ovisno o prirodi utvrđene nepravilnosti ili nezakonitosti i istim rješenjem ponovno odlučiti o pravu.

Propisuje se i da u slučaju kada je na rješenje iz stavka 4. ovoga članka podnesena žalba, o žalbi rješava središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

Uz članak 13.

Propisuje se formiranje posebnog dijela matične evidencije Zavoda koju čini osobna evidencija osiguranika o obveznim doprinosima za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti (tzv. prvi stup mirovinskog osiguranja). Na taj način bi se i u prvom stupu mirovinskog osiguranja, po uzoru na drugi stup (individualnu kapitaliziranu štednju) za svakog osiguranika evidentirali obvezni doprinosi tijekom razdoblja mirovinskog osiguranja. Način i postupak evidentiranja podataka utvrđuje se općim aktom koje donosi Upravno vijeće Zavoda.

Uz članak 14.

Ovom odredbom dopunjuje se članak 105. stavak 2. ovoga Zakona u skladu s propisivanjem formiranja osobne evidencije obveznih doprinosa kao posebnog dijela matične evidencije Zavoda.

Uz članak 15.

Ovom odredbom dopunjuje se članak 110. ovoga Zakona u skladu s propisivanjem formiranja osobne evidencije obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske

solidarnosti kao posebnog dijela matične evidencije Zavoda s evidentiranim obveznim doprinosima za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti.

Uz članak 16.

Mijenja se članak 122. stavak 2. ovoga Zakona na način da se važeća odredba dopunjuje riječima "doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti".

Uz članak 17.

Ovom odredbom, koja se donosi u izvršenju Odluke Ustavnog suda od 30. siječnja 2018., izmijenjen je dosadašnji članak 126.a Zakona o mirovinskom osiguranju na način da se u postupku nadzora i kontrole iz članka 103. navedenog Zakona može obaviti izvanredni kontrolni pregled po službenoj dužnosti, u cilju provjere zakonitosti nalaza i mišljenja o činjenici smanjenja, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti te tjelesnog oštećenja osiguranika, kao i potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji osiguranika, na kojem se temelji pravomoćno rješenje.

Stavkom 2. se propisuje što je predmet izvanrednog kontrolnog pregleda. Stavcima 5. i 6. uređuje se postupanje po žalbi, na način da se propisuje da nalaz i mišljenje u povodu žalbe donosi vijeće vještaka – revizora, koje je u tom postupku dužno razmotriti razloge i nove činjenice istaknute u žalbi, utvrditi postoje li razlozi za promjenu nalaza i mišljenja vještaka – revizora, odnosno vijeća vještaka – revizora. Na osnovi tako provedenog postupka vijeće vještaka – revizora donosi nalaz i mišljenje u povodu žalbe, a rješenje na osnovi toga nalaza i mišljenja donosi središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

Također su propisane posljedice neopravdanog neodazivanja na izvanredni kontrolni pregled.

Propisuje se i obveza da se jedan primjerak nalaza i mišljenja dostavlja Zavodu za vještačenje radi evidencije.

Uz članak 18.

Ovom odredbom, koja se donosi u izvršenju Odluke Ustavnog suda od 30. siječnja 2018., izmijenjen je dosadašnji članak 129. Zakona o mirovinskom osiguranju, koji propisuje reviziju nalaza i mišljenja donesenog na izvanrednom kontrolnom pregledu u sklopu instituta kontrole i nadzora, na način da se propisuje rok u kojem revizija mora biti obavljena, a koji se veže uz rok za provedbu nadzora i kontrole iz članka 103. stavka 3. ovoga Zakona (10 godina od pravomoćnosti rješenja).

Uz članak 19.

Dobna granica za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu osiguraniku ženi koja je obavljala roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, ako je dijete hrvatski državljanin, u prijelaznom razdoblju do 31. prosinca 2029. godine snižava se za jedno dijete za 6 mjeseci, za dvoje djece za 18 mjeseci i za troje i više djece za 36 mjeseci

U skladu s izmijenjenim člankom 85. stavak 3., i u članku 180. briše se uvjet od 35 godina navršenog mirovinskog staža za utvrđivanje povoljnijeg polaznog faktora kod prvog stjecanja prava na mirovinu za svaki mjesec nakon navršene propisane starosne dobi.

Uz članak 20.

Propisuje se ponovno određivanje invalidske mirovine uzrokovane bolešću ili ozljedom izvan rada za korisnike kojima su osobni bodovi određeni prema mirovinskom stažu kraćem od 21 godine, kao i ponovno određivanje starosne mirovine prevedene iz invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti zbog bolesti prema članku 58. ZOMO-a, odnosno prevedene iz invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad zbog bolesti prema članku 175. stavak 7. ZOMO-a i to s danom stupanja na snagu ovog Zakona.

Novu svotu invalidske mirovine odredit će Zavod po službenoj dužnosti rješenjem u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona.

Uz članak 21.

Predlaže se da se korisniku osobne mirovine, koji je ostvario pravo na obiteljsku mirovinu do stupanja na snagu ovoga Zakona, dodatak mirovini određuje od obiteljske mirovine usklađene do dana ostvarivanja prava na dodatak mirovini.

S obzirom na očekivano veliki broj korisnika dodatka uz osobnu mirovinu određuje se krajnji rok od šest mjeseci računajući od dana podnošenja zahtjeva za osobnu odnosno obiteljsku mirovinu, u slučajevima kada se radi o korisniku osobne mirovine ili korisniku obiteljske mirovine koji do stupanja na snagu ovoga Zakona nisu podnosili zahtjev za osobnu ili za obiteljsku mirovinu, i to nakon smrti osiguranika odnosno korisnika mirovine, a korisnik je umro prije stupanja na snagu ovoga Zakona, kako bi se osiguralo kompletiranje nedostajućih podataka o stažu, plaći i drugih relevantnih podataka, te osigurao odgovarajući informatički izračun mirovine do dana ostvarivanja prava.

Uz članak 22.

Opći akt kojim se propisuje način evidentiranja podataka u matičnoj evidenciji, uključujući i podatke o obveznim doprinosima osiguranika, Upravno vijeće Zavoda će donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, a osobna evidencija obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti bit će ustanovljena u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu općeg akta.

Podatke o doprinosima za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti na osobnim računima do dana ustanovljavanja osobne evidencije, Zavod će utvrditi iz podataka matične evidencije Zavoda kao i drugih povezanih podataka koje vode druga državna tijela i ustanove Republike Hrvatske.

Uz članak 23.

Ovom odredbom propisuje se pravni temelj prema kojemu ministar nadležan za mirovinski sustav usklađuje podzakonski propis koji uređuje postupak kontrole i nadzora, u skladu s Odlukom Ustavnog suda od 30. siječnja 2018. godine te rok za njegovo donošenje.

Uz članak 24.

Ovom odredbom određuje se dan stupanja na snagu Zakona, odnosno njegovih pojedinih odredbi.

ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 37.

(1) Pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu osiguranik može steći kada ispuni uvjete za mirovinu, a nakon prestanka osiguranja ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Osiguranik kojemu nije prestalo osiguranje može podnijeti zahtjev za priznanje prava na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu najranije jedan mjesec prije prestanka osiguranja uz pružanje dokaza o datumu prestanka osiguranja.

(3) Pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu priznaje se osiguraniku od dana navedenog u zahtjevu, ali najranije od prvog sljedećeg dana nakon prestanka osiguranja.

(4) Kada se pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu ostvaruje na zahtjev osiguranika nakon prestanka osiguranja, a u zahtjevu nije naveden datum od kojega osiguranik traži priznanje prava na mirovinu, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga idućeg dana nakon prestanka osiguranja, ako je zahtjev podnesen u roku od šest mjeseci od prestanka osiguranja. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(5) Kada je osiguranik zahtjev podnio unutar roka od šest mjeseci od dana prestanka osiguranja, a u zahtjevu traži da mu se pravo na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu prizna s kasnijim datumom od prvog sljedećeg dana nakon prestanka osiguranja, pravo će mu se priznati s izabranim datumom, ali samo onda ako je unutar roka od šest mjeseci od prestanka osiguranja.

(6) Iznimno od stavaka 1. do 5. ovoga članka osiguranik koji je nakon ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu prema ovome Zakonu, nastavio raditi ali ne više s punim radnim vremenom, nego do polovice punog radnog vremena koje je radio prije ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, može i bez prestanka radnog odnosa steći pravo na starosnu mirovinu od dana s kojim je nakon ispunjenja uvjeta nastavio raditi do polovice punog radnog vremena.

(7) Kada osiguranik tijekom postupka za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu bez prekida radnog odnosa nastavlja raditi do polovice punog radnog vremena, a ispunjava uvjete za tu mirovinu, poslodavac je obvezan u skladu s člancima 111. i 112. ovoga Zakona dostaviti prijavu o promjeni nastaloj tijekom osiguranja na temelju izmijenjenog ugovora o radu.

(8) Osiguranik iz članka 26. ovoga Zakona, koji nije uplatio u cijelosti dužne doprinose za mirovinsko osiguranje za čitavo razdoblje provedeno u osiguranju, može ostvariti pravo na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu ako ispunjava uvjete za stjecanje prava na mirovinu na temelju staža osiguranja za koji je uplaćen doprinos. Ostvarivanjem prava na

mirovinu ne prestaje obveza plaćanja dospelih doprinosa za razdoblje provedeno u osiguranju za koje doprinos nije uplaćen.

(9) Osiguranik može dvanaest mjeseci prije podnošenja zahtjeva obavijestiti Zavod o svojoj namjeri za podnošenje zahtjeva za priznanje prava na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu u svrhu kompletiranja i kontrole podataka o stažu osiguranja i plaći, odnosno osnovici. Obavijest osiguranika ne smatra se zahtjevom za priznanje prava na mirovinu prema stavcima 2. i 5. ovoga članka.

Članak 84.

(1) Kada je osiguranik tijekom kalendarske godine ostvario naknadu plaće prema kojoj je propisana obveza obračunavanja doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja, za izračun vrijednosnih bodova uzima se iznos naknade, odnosno osnovice prema kojoj su obračunati doprinosi.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada je osiguranik ostvario naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima o zdravstvenom osiguranju u razdoblju do 31. prosinca 1998., za to razdoblje uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi iz razdoblja u kojem je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu osiguranja.

Članak 85.

(1) Polazni faktor ovisi o dobi osiguranika na dan stjecanja prava na mirovinu. Polazni faktor određuje u kojem se opsegu uzimaju vrijednosni bodovi pri određivanju mirovine. Vrijednosni bodovi uzimaju se u punom opsegu (polazni faktor 1,0):

1. za invalidsku mirovinu
2. za privremenu invalidsku mirovinu
3. za obiteljsku mirovinu nakon smrti osiguranika
4. za starosnu mirovinu
5. starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika iz članka 35. ovoga Zakona
6. za prijevremenu starosnu mirovinu iz članka 36. ovoga Zakona.

(2) Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine određuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka smanjuje za svaki mjesec prije navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, i to za:

- s navršenih 35 godina mirovinskog staža – za 0,34% po mjesecu
- s navršenih 36 godina mirovinskog staža – za 0,32% po mjesecu

- s navršenih 37 godina mirovinskog staža – za 0,30% po mjesecu
- s navršenih 38 godina mirovinskog staža – za 0,25% po mjesecu
- s navršenih 39 godina mirovinskog staža – za 0,15% po mjesecu
- s navršenih 40 godina mirovinskog staža – za 0,10% po mjesecu.

(3) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine osiguranika, koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene 65. godine života i ima 35 godina mirovinskog staža, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka povećava za 0,15% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, a najviše za pet godina.

(4) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika iz članka 35. ovoga Zakona, koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka povećava za 0,15% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na tu mirovinu, a najviše za pet godina. Za određivanje obiteljske mirovine nakon smrti ovoga osiguranika koji je umro nakon navršene 60. godine života i 41 godine staža osiguranja u efektivnom trajanju i nije stekao mirovinu, primjenjuje se isti polazni faktor.

(5) Za određivanje obiteljske mirovine osiguranika koji je umro nakon navršene 65. godine života i ima 35 godina mirovinskog staža i nije stekao mirovinu, primjenjuje se polazni faktor iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 86.

(1) Osobni bodovi za određivanje mirovine dobivaju se tako da se prosječni vrijednosni bodovi iz članka 81. stavka 8. ovoga Zakona pomnože s ukupnim mirovinskim stažem i polaznim faktorom.

(2) Osnovica za utvrđivanje osobnih bodova su vrijednosni bodovi:

1. osiguranika – za određivanje starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine i privremene invalidske mirovine

2. umrlog osiguranika – za određivanje obiteljske mirovine.

(3) Pri određivanju osobnih bodova osiguranika za određivanje invalidske mirovine, ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 40 godina mirovinskog staža.

(4) Ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti, na osnovi kojeg osiguranik stječe pravo na invalidsku mirovinu, uzrokovano djelomično ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, a djelomično bolešću ili ozljedom izvan rada, invalidska mirovina odredit će se kao jedna mirovina od zbroja osobnih bodova obračunatih u razmjernom dijelu za slučaj ozljede na radu ili profesionalne bolesti prema stavku 3. ovoga članka i u razmjernom dijelu za slučaj bolesti ili ozljede izvan rada prema stavku 1. ovoga članka.

(5) Pri određivanju osobnih bodova umrlog osiguranika, za određivanje obiteljske mirovine uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 21 godinu mirovinskog staža.

(6) Pri određivanju osobnih bodova umrlog osiguranika, čija smrt je uzrokovana ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, za određivanje obiteljske mirovine uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 40 godina mirovinskog staža.

(7) Ako je osiguranik umro kao korisnik invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona, odnosno kao korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome Zakonu, koja mu je za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti isplaćivana prema članku 87. stavku 1. točki 7. odnosno 8. ovoga Zakona, osobni bodovi umrlog osiguranika odredit će se tako da će se uzeti u obzir i vrijednosni bodovi za staž osiguranja nakon nastanka njegove profesionalne nesposobnosti za rad utvrđene do stupanja na snagu ovoga Zakona, odnosno djelomičnog gubitka radne sposobnosti prema ovome Zakonu.

(8) Nakon smrti korisnika starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine zbog trajnog gubitka radne sposobnosti (opće nesposobnosti za rad) i invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona, kao i invalidske mirovine zbog djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome Zakonu, koji nije bio zaposlen, odnosno obavljao samostalnu djelatnost, obiteljska mirovina odredit će se na temelju osobnih bodova korisnika mirovine u trenutku smrti, uz primjenu mirovinskog faktora iz članka 87. stavka 1. točke 9. ovoga Zakona.

Članak 87.

(1) Mirovinski faktor iznosi za:

1) starosnu mirovinu	1,0
2) starosnu mirovinu koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja	1,0

do polovice punog radnog vremena	
3) prijevremenu starosnu mirovinu	1,0
4) privremenu invalidsku mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti	0,8
5) invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti	1,0
6) invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti	0,8
7) invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti	0,5
8) invalidsku mirovinu ostvarenu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti	0,6667
9) obiteljsku mirovinu u slučaju ako mirovina pripada samo udovici, odnosno udovcu i djeci osiguranika, ili samo roditeljima, ili braći, sestrama i drugoj djeci bez roditelja uzetoj na uzdržavanje, i to ako mirovinu koristi:	
– jedan član obitelji	0,7
– dva člana obitelji	0,8
– tri člana obitelji	0,9
– četiri i više članova obitelji	1,0

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca i roditelji osiguranika, mirovinski se faktor određuje tako da se udovici, odnosno udovcu i djeci odredi prema stavku 1. točki 9. ovoga članka, a roditeljima ostatak do 1,0. Ako bi udovici, odnosno udovcu i djeci s obzirom na njihov broj mirovinski faktor iznosio 1,0, mirovinski faktor za udovicu, odnosno udovca i djecu iznosi 0,9, a za roditelje 0,1.

(3) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca ili roditelji i drugi članovi obitelji (brat, sestra i drugo dijete bez roditelja uzeto na uzdržavanje), mirovinski se faktor određuje tako da se udovici, odnosno udovcu, djeci ili roditeljima odredi prema stavku 1. točki 9. ovoga članka, a drugim članovima obitelji – ostatak do 1,0.

(4) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac i bivši bračni drug osiguranika, odnosno korisnika mirovine, oboje se, radi određivanja obiteljske mirovine prema ovome Zakonu, smatraju jednim članom obitelji pa im se mirovinski faktor određuje za jednog člana obitelji.

Članak 98.

Ako osiguranik, odnosno korisnik mirovine stekne pravo na dvije ili više mirovina prema ovome Zakonu ili nekom drugom zakonu Republike Hrvatske u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, može koristiti samo jednu mirovinu, prema vlastitom izboru.

Članak 99.

(1) Korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje isplata mirovine se obustavlja.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, mirovina se ne obustavlja:

1. korisniku starosne mirovine koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ovoga Zakona i nastavi raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu

2. korisniku starosne mirovine koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ovoga Zakona i korisniku starosne mirovine koji je tu mirovinu ostvario do stupanja na snagu ovoga Zakona koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena

3. korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona

4. korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome Zakonu

5. korisniku koji obavlja sezonske poslove u poljoprivredi prema propisima o poticanju zapošljavanja i drugim propisima kojima je ovo pitanje uređeno na drugačiji način, odnosno izričito propisano da se ne obustavlja isplata mirovine

6. korisniku koji ostvaruje drugi dohodak, odnosno obavlja drugu djelatnost (članak 17. ovoga Zakona).

(3) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne ili opće nesposobnosti za rad prema posebnom propisu kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koji prema tom propisu za vrijeme obavljanja dužnosti upravitelja zadruge nije obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje, ne obustavlja se isplata mirovine niti se po toj osnovi ponovno određuje kada poslove upravitelja zadruge obavlja bez plaće i naknade.

(4) Korisniku invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad, odnosno zbog potpunog gubitka radne sposobnosti kojemu je ta mirovina prevedena u starosnu mirovinu prema članku 58. stavku 1. i članku 175. stavcima 7. i 8. ovoga Zakona, ako se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, obustavlja se isplata mirovine.

Članak 100.

(1) Korisnik prijevremene starosne mirovine koji je nakon stjecanja prava na mirovinu navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja može nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje ostvariti pravo na novu starosnu mirovinu, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu, ako su ispunjeni uvjeti godina života i mirovinskog staža iz članaka 33., 34., 35., 180. i 182. ovoga Zakona. Nova mirovina odredit će se prema članku 79. stavcima 1. i 2. i člancima 81. do 88. ovoga Zakona, prema ukupnom navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na prijevremenu starosnu mirovinu.

(2) Pri određivanju mirovine prema stavku 1. ovoga članka polazni faktor se određuje tako da se polazni faktor na temelju kojeg je bila određena prijašnja prijevremena starosna mirovina poveća za 0,15% za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine zbog zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, a može iznositi najviše 1,0.

(3) Korisniku starosne mirovine može se nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje odrediti nova mirovina ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja nakon stjecanja prava na starosnu mirovinu i ispunjava uvjete starosti i mirovinskog staža za starosnu mirovinu. Nova mirovina odredit će se prema članku 79. stavcima 1. i 2. i člancima 81. do 88. ovoga Zakona prema ukupno navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na starosnu mirovinu.

(4) Ako je korisniku iz stavka 3. ovoga članka za vrijeme zaposlenja bila isplaćivana starosna mirovina, polazni faktor se određuje u visini polaznog faktora na temelju kojeg je bila određena prijašnja starosna mirovina.

(5) Korisniku starosne mirovine iz članaka 33. i 175. ovoga Zakona kojemu je bila obustavljena isplata starosne mirovine za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, a koji ima 35 godina mirovinskog staža, polazni faktor se određuje tako da se

polazni faktor na temelju kojeg je bila određena prijašnja starosna mirovina poveća za 0,15% za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, a može iznositi najviše 1,09.

(6) Korisniku prijevremene starosne mirovine koji je ostvario pravo na mirovinu prema članku 35. ovoga Zakona navršenjem uvjeta za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ovoga Zakona ne povećava se polazni faktor za određivanje starosne mirovine prema članku 85. stavku 3. ovoga Zakona.

(7) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona, kao i korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga Zakona, koji nastavi raditi na drugom poslu prema preostaloj, odnosno smanjenoj radnoj sposobnosti ili naknadno stupi u osiguranje i po toj osnovi navrši najmanje jednu godinu staža osiguranja, može se priznati pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje toga prava prema člancima 33., 34., 35., 180. ili 182. ovoga Zakona. Nova mirovina odredit će se prema članku 79. stavcima 1. i 2. i člancima 81. – 88. ovoga Zakona prema ukupno navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima do dana stjecanja prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, a polazni faktor može iznositi najviše 1,0.

(8) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona, kao i korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga Zakona, koji je nakon stjecanja prava na tu mirovinu stekao svojstvo osiguranika, neovisno o trajanju staža osiguranja po toj osnovi, može se priznati pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje te mirovine iz članka 39. stavka 4. i članka 56. ovoga Zakona. Nova mirovina odredit će se na temelju ukupnog mirovinskog staža i ostvarenih vrijednosnih bodova do dana stjecanja prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, a polazni faktor može iznositi najviše 1,0.

(9) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona, kao i korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga Zakona, koji nije imao svojstvo osiguranika nakon stjecanja prava na tu mirovinu može se priznati pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje te mirovine iz članka 39. stavka 4. i članka 56. ovoga Zakona. Nova mirovina odredit će se prema ukupno navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima do dana stjecanja prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, a polazni faktor može iznositi najviše 1,0.

Članak 103.

(1) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda po službenoj dužnosti provodi nadzor i kontrolu postupanja ili rješavanja u upravnim stvarima u kojima je doneseno rješenje protiv kojeg se ne može podnijeti žalba, odnosno protiv kojega se ne može podnijeti žalba niti pokrenuti upravni spor.

(2) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda u postupku nadzora i kontrole iz stavka 1. ovoga članka provodi provjeru svih činjenica koje utječu na ostvarivanje, korištenje, gubitak i ponovno određivanje prava na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja.

V. MATIČNA EVIDENCIJA

Članak 104.

(1) Zavod obvezno vodi matičnu evidenciju o osiguranicima, poslovima iz članka 38. ovoga Zakona, korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja te obveznicima doprinosa na način i u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(2) Podaci iz stavka 1. ovoga članka evidentiraju se u matičnoj evidenciji na način i u postupku koji utvrđuje Zavod općim aktom.

(3) Evidenciju o vremenu koje su osiguranici proveli na određenim poslovima u Ministarstvu obrane, Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu pravosuđa vode ta tijela.

Članak 105.

(1) U matičnu evidenciju unose se i podaci o:

1. osiguranicima i osobama koje nisu osigurane, a kojima je mirovinski staž utvrđen rješenjem
2. osobama kojima je razdoblje provedeno u osiguranju do dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji upisano u radnu knjižicu
3. osobama koje su ostvarile pravo iz mirovinskog osiguranja (korisnici prava)
4. obveznicima doprinosa za mirovinsko osiguranje.

(2) Matična evidencija Zavoda iz članka 104. stavka 1. ovoga Zakona, osim obveznika doprinosa, je javni registar.

(3) Matična evidencija Zavoda iz stavka 2. ovoga članka je temeljni registar u odnosu na podatke iz stavka 1. točke 1. – 3. ovoga članka.

(4) Zavod će putem državne informacijske infrastrukture osigurati dostupnost prikupljenih autentičnih podataka iz stavka 3. ovoga članka svim tijelima javnog sektora koji su im potrebni za obavljanje poslova iz njihova djelokruga.

(5) Zavod utvrđuje metodološka načela i kodeks šifara za vođenje matične evidencije nakon što pribavi mišljenje Državnog zavoda za statistiku.

Članak 110.

Svojstvo osiguranika, mirovinski staž, plaće, osnovice osiguranja, naknade plaće i drugo utvrđuju se na osnovi isprava izdanih u skladu sa zakonom, odnosno potvrdama izdanim na temelju propisanih evidencija.

Članak 122.

(1) Postupak za ostvarivanje prava vodi Zavod na zahtjev osigurane osobe, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Mirovinski staž, plaća, osnovice te druge činjenice koje utječu na stjecanje i utvrđivanje prava, uzimaju se pri ostvarivanju prava na mirovinu na osnovi podataka utvrđenih u matičnoj evidenciji.

(3) Za utvrđivanje činjenica iz stavka 2. ovoga članka ne mogu se kao jedino dokazno sredstvo koristiti izjave svjedoka.

Članak 126.a

(1) U postupku nadzora i kontrole ministarstvo nadležno za mirovinski sustav može obavljati kontrolni pregled po službenoj dužnosti za prava utvrđena na temelju smanjene radne sposobnosti ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili opće nesposobnosti za rad članova obitelji tijekom korištenja tih prava, a o tome donosi nalaz i mišljenje.

(2) Na temelju nalaza i mišljenja iz stavka 1. ovoga članka nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda donosi rješenje.

(3) Kada se u postupku kontrole i nadzora iz stavka 1. ovoga članka u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav obavlja kontrolni pregled po službenoj dužnosti, za prava utvrđena na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji osiguranika tijekom korištenja tih prava, nalaz i mišljenje donosi vještak – revizor, odnosno vijeće vještaka – revizora, a na osnovi toga rješenje donosi područna ustrojstvena jedinica Zavoda koja je donijela pravomoćno rješenje kojim je meritorno odlučeno o pravu na mirovinu, odnosno naknadu zbog tjelesnog oštećenja.

(4) Ako je na rješenje Zavoda iz stavka 3. ovoga članka podnesena žalba, nalaz i mišljenje u povodu žalbe donosi vijeće vještaka – revizora, a rješenje na osnovi tog nalaza i mišljenja donosi središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

(5) Vijeće vještaka – revizora u povodu žalbe razmatra razloge i nove činjenice istaknute u žalbi, utvrđuje postoje li razlozi za promjenu nalaza i mišljenja vještaka – revizora, odnosno vijeća vještaka – revizora, je li potrebna dopuna medicinske obrade i pregled ili neposredni

pregled osiguranika, te na osnovi tako provedenog postupka vijeće vještaka – revizora donosi nalaz i mišljenje.

(6) Ako se korisnik prava zbog neopravdanog razloga ne odazove na kontrolni pregled iz stavka 1. ovoga članka, Zavod će obustaviti isplatu mirovine, odnosno novčanog primanja u skladu s člankom 126. stavcima 3. i 4. ovoga Zakona.

(7) Jedan primjerak nalaza i mišljenja iz stavka 3. ovoga članka kojim je izmijenjen prijašnji nalaz i mišljenje o činjenici na temelju kojega je pravo ostvareno na štetu korisnika, nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda obvezno dostavlja Zavodu za vještačenje radi odgovarajuće evidencije.

Članak 129.

(1) Nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje o utvrđenoj smanjenoj radnoj sposobnosti, djelomičnom ili potpunom gubitku radne sposobnosti na temelju koje se stječe pravo prema ovome Zakonu, prije donošenja rješenja o pravu osiguranika, odnosno osigurane osobe, obvezno podliježe reviziji.

(2) Revizija nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje iz članka 1. ovoga članka obavlja se u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav.

(3) Pri obavljanju revizije može se zahtijevati dodatna medicinska obrada u nezavisnom dijagnostičkom centru, kao i obaviti pregled osiguranika.

(4) Kada se u postupku revizije iz stavka 2. ovoga članka utvrdi da nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje iz stavka 1. ovoga članka treba mijenjati, Zavod za vještačenje dužan je donijeti novi nalaz i mišljenje držeći se mišljenja danog u postupku revizije.

(5) Nalaz i mišljenje donesen u postupku nadzora i kontrole iz članka 126.a ovoga Zakona prije donošenja rješenja, neovisno o donesenoj ocjeni podliježe reviziji koja se obavlja u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav. Reviziju ne mogu obavljati vještaci odnosno vijeće vještaka – revizora koji su donijeli taj nalaz i mišljenje.

(6) Revizija nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje iz stavka 1. ovoga članka mora biti obavljena u roku od 10 dana od dana zaprimanja nalaza i mišljenja, a iznimno u roku od 20 dana, računajući od istoga dana, ako je prije davanja mišljenja iz stavka 1. ovoga članka potreban pregled osiguranika te dodatna medicinska obrada.

(7) Ministar nadležan za mirovinski sustav donosi pravilnik o reviziji i nadzoru medicinskog vještačenja u mirovinskom osiguranju.

Članak 180.

(1) Iznimno od članka 33. stavka 1. ovoga Zakona, pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik (žena) kada navrši 15 godina mirovinskog staža i

- u 2014. godini – 61 godinu života
- u 2015. godini – 61 godinu i 3 mjeseca života
- u 2016. godini – 61 godinu i 6 mjeseci života
- u 2017. godini – 61 godinu i 9 mjeseci života
- u 2018. godini – 62 godine života
- u 2019. godini – 62 godine i 3 mjeseca života
- u 2020. godini – 62 godine i 6 mjeseci života
- u 2021. godini – 62 godine i 9 mjesec života
- u 2022. godini – 63 godine života
- u 2023. godini – 63 godine i 3 mjeseca života
- u 2024. godini – 63 godine i 6 mjeseci života
- u 2025. godini – 63 godine i 9 mjeseci života
- u 2026. godini – 64 godine života
- u 2027. godini – 64 godine i 3 mjeseca života
- u 2028. godini – 64 godine i 6 mjeseci života
- u 2029. godini – 64 godine i 9 mjeseci života.

(2) U razdoblju od stupanja na snagu ovoga Zakona do 31. prosinca 2029., iznimno od članka 85. stavka 3. ovoga Zakona, osiguraniku – ženi koja prvi put stječe pravo na mirovinu, polazni faktor za određivanje starosne mirovine nakon navršene starosne dobi iz stavka 1. ovoga članka povećava se za postotak iz članka 85. stavka 3. ovoga Zakona za svaki mjesec koji je protekao od navedene navršene starosne dobi do dana ostvarivanja prava, a najviše za pet godina, uz uvjet navršenog mirovinskog staža iz članka 85. stavka 3. ovoga Zakona.

(3) Za određivanje obiteljske mirovine iza osiguranika koji je umro nakon navršene starosne dobi iz stavka 1. ovoga članka i ima 35 godina mirovinskog staža i nije stekao mirovinu, primjenjuje se polazni faktor iz članka 85. stavka 3. ovoga Zakona.